

MAK

Yesu Kilisi xolac wê Mak kivuu ge

Jon Lipacên nêl Yesu kitong

(Matyu 3:1-12; Luk 3:1-9,15-17; Jon 1:19-28)

1 ¹Kiyang tiga, xolac nivihã wê nêl Yesu Kilisi wê Anutu nu ge kitong. ²Xolac tiga, plopet Aisaia nêl kitong mugên ilage, om Anutu vya wê Aisaia kivuu ge yêp bêga nêbê,
“Ngô lê. A ob vông xomxo ti i kô a kiyang mi loc mug ông nê môm, ên i viac môm wê ông obêc mila vac ge. ³Om xomxo tige obêc tyuc vya vac vîgwe mahîgun pileva bêga nêbê, ‘Xam viac Apumtau môm wê ob lam vac ge di vông i môm i yêp bôbac.’”

⁴Kiyang nêl bêge, mêgem Jon Lipacên la vac vîgwe mahîgun pileva di la nêl xolac vô xomxo ên nêbê he i pilepac he di lipac mia êdêc Anutu i kitya he nêl nipaên vêl. ⁵Om xomxo Jelusalem hixôn xomxo vac vîgwe levac Judia vihati la vô Jon di nêl he nêl nipaên kitong vô i, om he la le vac mia Jodan di Jon lipac he.

⁶Jon vinyum ngakwi wê he duu bwoc kamel nivîluhu ge di vêx let wê bwoc ninivi ge, di yaên wê mi ya ge, hiveac hixôn vinoluc. ⁷Mêd Jon nêl xolac vô

xomxo bêga ên nêbê, “Xomxo ti obêc val timuên, lêc xêkizêc wê i vông ge luu xêkizêc wê a vông ge vêl, di a o nigvihã tiyi wê a ob piwelac yihi vêl ên su wê i vông ge lêm. ⁸A ga, a lipac xam ya mia pileva, lêc xomxo tige obêc lipac xam ya Myakilôhó Ngîbua.”

Jon lipac Yesu

(Matyu 3:13-17; Luk 3:21-22)

⁹Vô buc tigeê Yesu sea ben Nasalet wê yêp vac vîgwe levac Galili ge di la vô Jon Lipacên di Jon lipac i vac mia Jodan. ¹⁰Lipac i pyap di Yesu lec

mi lôm kehe, léc lutibed Yesu yê wê lag puunê tax di Myakilôhô Ngibua tu tucluu manôn di lam yêp lec i kisii. ¹¹Mêd vya ti lam hixôn gê lag puunê ên nêbê, “Ông a nug wê a xêgyaa vin lec ông di a xê ông nivihage.”

Seten yaxên Yesu
(*Matyu 4:1-11; Luk 4:1-13*)

¹²Mêd lutibed Myakilôhô Ngibua vông Yesu la vac vîgwe mahigun pileva wê xomxo ti dô vacên ma ge, ¹³di Yesu la dô tiyi xocbê buc kehe yuu di Seten yaxên i. Vîgwe tige, bwoc mavihô dô hixôn, léc angela lam viac Yesu.

Yesu nêl xolac taxlee gê Galili
(*Matyu 4:12-17; Luk 4:14-15*)

¹⁴Tibii tung Jon Lipacên la dô vac xumac kalabuhu, pyap dêc Yesu la vac vîgwe levac Galili di la nêl Anutu xolac vô xomxo ên nêbê, ¹⁵“Gwêbaga buc wê Anutu nêl ge ob vô nôn lec, di vîgwe kisiinê nu vô kwabo lec. Om xam pilepac xam di vông i vin xolac.”

Yesu tyuc xomxo yuudiyuu la vô i
(*Matyu 4:18-22; Luk 5:1-11*)

¹⁶Yesu mila vô mia luaên Galili ninya léc yê wê Saimon yuu li Andlu nêx leac vac mia luaên tige nêb ob hi pis, ên yuu ge, yuu mi vông yuac mone lec pis hiên. ¹⁷Om Yesu nêl vô yuu ên nêbê, “Muu lam timu vô a vixag, ên a ob vông muu didii xomxo mi lam vô a i tiyi xocbê muu didii pis vac leac ge.” ¹⁸Om lutibed yuu sea leac dô xel di la hixôn Yesu.

¹⁹Mêd yon sea vîgwe ge di la teva tya, léc mila yê Sebedi nu yuu, Jems yuu Jon wê yuu dô lec dipac di duu yuu leac wê tip sea ge xôn. ²⁰Mêd Yesu keac yuu lam om yuu sea ma Sebedi hixôn nue yuac he dô lec dipac di yuu la hixôn Yesu.

Yesu tii vimwo nipaên vêl ên xomxo ti
(*Luk 4:31-37*)

²¹He la dô vac vîgwe Kapaneam, dêc buc wê sabat ge od Yesu la vac he xumac lîlo di la nêl xolac vô xomxo. ²²Mêd xomxo tige yetac ên kiyang wê Yesu nêl vô he ge, ên Yesu o tixuu he tiyi xocbê xomxo wê xovô Moses xolac ge lêm. Nge, Yesu nêl kiyang hixôn xêkizêc.

²³Xomxo ti wê vimwo nipaên dô vac nilô ge dô hixôn he vac xumac lîlo tige, om keac vya levac ên nêbê, ²⁴“Yesu Nasalet, ông lam ên ông nêb ông ob vông bêna vô xe? Ông nêb ông ob kitya xe vêl, me? A xovô ông ên a nêbê ông ge xomxo ngibua wê Anutu vông ông lam ge.” ²⁵Lêc Yesu nêl kiyang xêkizêc la vô i ên nêbê, “Keacên i ma, di lam loc vêl ên xomxo

tige.”²⁶ Mêgem vimwo nipaên tige vô kitiv kitiv xomxo tige di tyuc vya levac di sea i di la. ²⁷ Mêd xomxo wê dô mi yê gee yetac mabu di nêl voma ên nêbê, “Xomxo tige va nêl kiyang bêna? Tige kiyang paha ti. Ên i nêl kiyang hixôn xêkizêc vô vimwo nipaên tiyi xocbê xomxo levac ge, om vimwo nipaên ngô i vya di vông i tiyi wê nêl ge.”²⁸ Di lutibed xomxo nêl Yesu lê vô levac vac vigwe Galili vihati.

Yesu vông Saimon Pita yen vêxta vô nivîha lec
(*Matyu 8:14-15; Luk 4:38-39*)

²⁹ He sea xumac lilo di lop mi la vixun, di Jems yuu Jon, yuu la hixôn di he xôn la vac Saimon yuu Andlu ben. ³⁰ Lêc Saimon yen vêxta vông yidac ngwax tum mi diyêp lec pêt, om he nêl kitong vô Yesu. ³¹ Om Yesu la le kwabo vô i di hôm lec i vigê di vông i le kisii, di yidac tige tip la di i vô nivîha lec, mêd la myêl yaên mi vet he ya.

Yesu vông xomxo yidac tibeac vô nivîha lec
(*Matyu 8:16-17; Luk 4:40-41*)

³² Hiyôv hoo la di vigwe ob buc mêd xomxo tibeac kô xomxo yidac hixôn xomxo wê vimwo nipaên dô vac he gee mi la vô Yesu. ³³ Om xomxo vihati wê dô vac vigwe tige la kitucma mi le kwabo vô xumac tige vuayen. ³⁴ Mêd Yesu vông xomxo wê tulec yidac toto gee tibeac vô nivîha lec di tii vimwo nipaên vêl ên xomxo tibeac. Lêc vimwo nipaên xovô Yesu om Yesu vibu he nêb he i o lêc nêl i kitong vô xomxo lêm.

Yesu vông yuac mi vilee vac vigwe Galili
(*Luk 4:42-44*)

³⁵ Vô pitoc yang Yesu kidi lec di sea vigwe tige di la vac vigwe mahigun pileva wê xomxo dô vacên ma ge, di la kitaa. ³⁶ Lêc Saimon he lie myag i la, ³⁷ dèc mila yêvô om nêl vô i ên nêbê, “Xomxo tibeac dimyag ông.” ³⁸ Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Maê. Il ob la vac vigwe yaya wê yêp kwabo ge ên a nêl xolac vô he hixôn. Ên yuac ga wê a lam ên a nêb a ob vông ge.” ³⁹ Mêgem Yesu la vigwe Galili vihati di la nêl xolac vac Yuda xumac lilo toto ge di tii vimwo nipaên vêl ên xomxo.

Yesu vông xomxo wê kityax mahizihizi ge ti vô nivîha lec
(*Matyu 8:1-4; Luk 5:12-16*)

⁴⁰ Xomxo wê kityax mahizihizi ge ti la yev vixa kitu vô Yesu di kitaa i ên nêbê, “Ông obêc nêb a vô nigviha lec ge od ông tiyi wê ông ob vông a nignivi i vô nivîha lec.” ⁴¹ Mêdêc Yesu xo vigwe pisiv ên i om vyax vigê lec di nêl vô ên nêbê, “A nêb ông vô nimviha lec.” ⁴² Yesu nêl di yidac tige tip la lutibed di i ninivi vô nivîha lec. ⁴³ Mêd Yesu nêl kiyang xêkizêc vô i ên nêbê, “Ông kidi lec mi loc, ⁴⁴ di ông o lêc nêl nimmivi wê vô nivîha

lec ge kitong vô xomxo ti lêm. Di ông loc hilung nimnivi mô vô xomxo wê mi si daa vô Anutu ge di vông daa i tiyi môp wê Moses xolac nêl ge, ên xomxo vihati i yê di xovô bê ông nimnivi vô nivihalec om ông vông daa.”⁴⁵ Yesu nêl bêge lê, lêc xomxo tige la nêl kiyang kitong vac vigwe viyang viyang, mêgem Yesu o tiyi wê ob la hilung i seac vac vigwe levac tiyi xochê ilage lêm, om la dô vac vigwe mahigun pileva, lêc xomxo vac vigwe viyang viyang ge kituc la vô i.

Yesu vông xomxo ti wê vixa vô xêlehe ge vô nivihalec
(*Matyu 9:1-8; Luk 5:17-26*)

2¹Buc mangwe la vêl lêc Yesu lax mi la ben Kapaneam, di xomxo ngô wê i lax dô vac ben ge,² om xomxo tibeac la pup lec i ben di le vac vuayen hixôn, om môp ti o yêp lêm. Mêd Yesu nêl xolac vô he,³ lêc xomxo yuudiyuu ken li ti wê len vô xêlehe ge mi lam, ên nêb ob kô i mi la vô Yesu.⁴ Lêc xomxo pup lec vigwe om môp ti o yêp wê he ob kô i mi la vô Yesu ge lêm, om he lec xumac mi la kisii mi la dii xumac mya ti wê Yesu le ge vêl di vông

xomxo tyo lop mi la hixôn pêt di la yêp vô Yesu manôn.⁵ Mêd Yesu yê wê he vông i vin ge om nêl vô xomxo tyo ên nêbê, “Nug, a kitya ông nêp nipaên vêl pyap.”

⁶Mêlêc xomxo wê xovô Moses xolac gee ya dô hixôn om ngô kiyang wê Yesu nêl ge di xo vac nilô bêga nêbê,⁷ “Bêna lêc xomxo tige nêl kiyang tibêge? Ge so vya vô Anutu, ên xomxo ti o tiyi wê ob kitya xomxo nêp nipaên vêl ge lêm. Nge, Anutu vaci tibeac tiyi wê ob kitya xomxo nêp nipaên vêl.”⁸ Lêc Yesu xovô kiyang wê he xo vac nilô ge, om nêl vô he ên nêbê, “Bêna lêc xam xo kiyang tibêge vac nilômê?”⁹ Xam ngô lê. Kiyang tina wê obêc vô viyin maên ge? Kiyang wê nêbê, ‘A kitya ông nêp nipaên vêl’ ge, me kiyang wê nêbê, ‘Ông kidi lec di kô ông pêt lec di loc?’¹⁰ Mêlêc a nêb a ob vông xovôên vô xam bê a, Xomxo Nu, a xêkizêc tiyi wê a ob kitya xomxo nêp nipaên vêl gê kibun ga, om xam wê.” Om Yesu nêl vô xomxo ti wê len vô xêlehe ge ên nêbê,¹¹ “A nêl vô ông bê ông kidi lec di hôm ông guhu lec di lôc bom.”¹² Di lutibeac xomxo tige kidi lec vac he mahigun di hôm i guhu lec di loc mi la. Mêgem xomxo gee vihati yê di yetac mabu di pimil Anutu di nêl ên nêbê, “Xe o xê susu bêga ti ila lêm.”

Yesu keac Livai la hixôn i
(*Matyu 9:9-13; Luk 5:27-32*)

¹³Yesu lax mi la mia luaên Galili tii vac mêd xomxo tibeac la vô i, di i nêl xolac vô he.¹⁴ Pyap di Yesu loc mi la lêc mîla yê Livai wê Alpias nu ge, wê xeedô vac xumac wê he mi kô mone takis vô tibii vac ge, om Yesu la nêl vô i ên nêbê, “Lam timu vô a vixag.” Mêgem Livai kidi lec di la hixôn Yesu mi yuu la.

¹⁵Mêd Yesu hixôn i nue ngivihi la ya hixôn Livai vac i ben, lêc tibii wê mi kô mone takis ge hixôn xomxo nipaên, he tibeac la ya hixôn he, ên xomxo tibêgee tibeac mi timu vô Yesu. ¹⁶Lêc Palisi wê xovô Moses xolac ge he ya yê wê Yesu diya hixôn tibii nipaên yuu tibii wê mi kô takis gee, om nêl vô Yesu nue ngivihi ên nêbê, “Bêna lêc Yesu la ya hixôn tibii wê mi kô mone takis ge hixôn tibii nipaênê?” ¹⁷Mêd Yesu ngô wê he nêl ge, om nêl vô he ên nêbê, “Xomxo nivihia obêc la vô docta lêm. Nge, tibii yidac ge wê obêc la vô docta. Om xam xovô bêga bê a o lam ên xomxo nivihia lêm. Nge, a lam ên tibii nipaên, ên a nêb a ob tyuc he lam vô a.”

Kiyang lec môp wê xomxo ngibua yaên ge
(*Matyu 9:14-17; Luk 5:33-39*)

¹⁸Buc ti Jon Lipacên nue ngivihi hixôn Palisi he ngibua yaên tiyi môp wê he Yuda mi vông ge, om xomxo mangwe la nêl vô Yesu ên nêbê, “Jon Lipacên nue ngivihi hixôn Palisi ge, he mi ngibua yaên, lêc bêna lêc nume ngivihi o ngibua yaên lêmê?” ¹⁹Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Tibii viyang ti lie ti obêc ii vêx ti lêc gên dô hixôn he ge od he obêc ngibua yaên, me? Ma vêl. Ên li tige gên dô hixôn he, om he ob dô hixôn xêyaa nivihia di ob ngibua yaên lêm. ²⁰Lêc obêc buc timuên wê tibii ob kô li tige vêl ên he ge od ge wê he ob ngibua yaên.”

Kiyang pilepacên lec môp tikwê hixôn môp paha

²¹Yesu nêl ên nêbê, “Xomxo ti nên ngakwi obêc tip ge od obêc kiping ngakwi paha myahipu ti vêl mi la duu lec tikwê lêm. Ên obêc vông bêge ge od myahipu paha tige obêc titê tikwê lêx di tocên obêc vô levac. ²²Di xomxo ti obêc too wain paha vac bwoc ninivi tikwê lêm. Ên obêc too vac ge od wain obêc vuac di tax ninivi tikwê tip di wain too la. Om wain paha ge, xomxo i too vac bwoc ninivi paha.”

Yesu nêl kiyang lec môp wê vibuên yuac lec sabat ge
(*Matyu 12:1-8; Luk 6:1-5*)

²³Vô buc sabat ti Yesu he nue ngivihi la vô môp wê la vac yuac yaên ge ti, mêd he mîla lê, lêc nue ngivihi le yul wit nôn wê tiyi xocbê pidi nôn ge di ya. ²⁴Lêc Palisi ya yê di nêl vô Yesu ên nêbê, “Wê lê, gwêbaga buc sabat wê Moses xolac vibu nêb il ob vông yuac ti lec lêm ge, lêc bêna lêc nume ngivihi vông yuac lec?”

²⁵Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Môp wê bug Devit vông ilage, xam kitong, me xam lungên? Môp bêga nêbê Devit he lie dô, lêc vip den he. ²⁶Vô buc tige Abiata tu xomxo daa siên nêb levac mi dô vac Anutu xumac ngibua, om Devit la vac xumac ngibua tige di la hôm blet ti wê he tung vô Anutu manôn ge. Blet tige xomxo pileva o tiyi wê ob ya ge lêm. Nge, xomxo wê mi si daa vô Anutu gee, heche va ob ya. Lêc Devit kô mi lax ya

dêc vông mi lie ya hixôn. Lêc Devit môp ge tiyi, ên Abiata vaci vông vô Devit mi i ya.”

²⁷Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Om xam xovô bê xe êno o vông i so lêm, ên Anutu o tung xomxo ên nêb he i ngidu buc sabat xôn lêm. Nge, vông buc sabat ên nêb i ngidu xomxo xôn. ²⁸Om a, Xomxo Nu, a tu buc sabat kehe hixôn.”

Yesu vông xomxo wê vigê vô nipaên ge ti vô nivihalec vô buc sabat
(*Matyu 12:9-14; Luk 6:6-11*)

3 ¹Yesu la vac Yuda xumac lilo lu ngwe tii vac, lêc xomxo wê vigê vilu vô xêlehe ge ti dô hixôn he vac xumac tige. ²Di xomxo wê xeedô gee yê Yesu xôn ên nêb ob yê bêc Yesu obêc vông xomxo tige vô nivihalec vô sabat ge, od he ob vông kot vô Yesu. ³Mêd Yesu nêl vô xomxo vigê nipaên tige ên nêbê, “Kidi lec mi le vac mahigun.” ⁴Om Yesu nêl vô he vihati ên nêbê, “Xolac wê il Yuda vông ge, nêb il vông bêna lec sabatê? Nêb il vông nivihalec, me nêb il vông nipaên? Il ob vông xomxo vô nivihalec, me il ob hi he i yib lec sabat?” Lêc he dô kiyang maên di o nêl kiyang ti lax vô Yesu lêm. ⁵Om Yesu yê he vihati manôn di xêyaa vô myavinê vô he, di nilô vô viyin ên wê he nilô xêkizêc ta di he o vông i vin lêm ge, om nêl vô xomxo vigê nipaên tige ên nêbê, “Titô vigêm.” Mêgem xomxo tyo titô vigê lêc vigê vô nivihalec. ⁶Mêd lutibed he Palisi kidi mi la, di la kitucma hixôn Helot nue di he xôn myag môp wê nêb ob hi Yesu i yib lec ge.

Xomxo tibeac la vô Yesu vac mia luaên Galili

⁷Yesu he nue ngivihi loc mi la mia luaên Galili di xomxo tibeac timu vô Yesu vixa. ⁸Xomxo tige lam gê vigwe Galili yuu Judia, di lam gê Jelusalem, di lam gê Idumia, di lam gê mia Jodan vilu ganê di lam gê vigwe Taia yuu Saidon, ên he ngô yuac wê Yesu vông ge om nêb ob lam ên lam yê. ⁹Om Yesu nêl vô nue ngivihi ên nêbê, “Xomxo tibeac hiwocên val dô om obêc hivun a xôn, om xam loc viac dipac ti, êdêc a sox la dô lec.” ¹⁰Yesu nêl bêge, ên vông xomxo yidac tibeac vô nivihalec, om he wê yidac ge le i vivac i ên nêb he ob vyax vigê lec i ên he i vô nivihalec. ¹¹Di vimwo nipaên wê dô vac xomxo ge yê Yesu om yev vixa kitu vô di tyuc vya levac ên nêbê, “Ông ge Anutu nu.” ¹²Lêc Yesu vibu he nêb he i o léc nêl i kitong vô xomxo lêm.

Yesu vinoo nue ngivihi vigê yuu di tô mi la yuu
(*Matyu 10:1-4; Luk 6:12-16*)

¹³Yesu la lec kitôn ti, mêd keac xomxo ya nêb he i loc vô i. Om he la vô i, ¹⁴di Yesu vinoo he vigê yuu di tô mi la yuu ên nêb he i dô hixôn i, dêc obêc vông he la nêl xolac, ¹⁵di ob vông xêkizêc vô he i tiyi wê he ob tii

vimwo nipaên vêl ên xomxo ge. ¹⁶Om he lê bêga, Saimon, wê Yesu nêl i lê ngwe nêbê Pita, ¹⁷di Jems yuu Jon wê yuu ma Sebedi ge lêc Yesu nêl yuu xôn lê ngwe bêga nêbê Boanesis. Lê tige kehe bêga nêbê deac tugên, ên yuu ge wê mi higac vô xomxo ge, ¹⁸di Andlu yuu Pilip di Batolomyu, di Matyu yuu Tomas, di Jems wê ma Alpias ge, di Tadias yuu Saimon Selot, ¹⁹di Judas Iskaliot wê obêc hilung Yesu vô tibii vevac timuên ge.

Xomxo nêl nêbê Yesu vông yuac ya xêkizêc wê Seten vông ge
(*Matyu 12:24-32; Luk 11:14-23; Luk 12:10*)

²⁰Yesu lax mi la vac ben xumac lôma, mêd xomxo tibeac la kitucma hixôn i om hiyôv manôn wê Yesu he nue ngivihî ob ya yaên lec ge ma. ²¹Mêd Yesu lie ngô kiyang tige om val ên nêb ob lam kô Yesu, ên xomxo ya nêl ên nêbê Yesu vô mavmav.

²²Di xomxo wê xovô Moses xolac ge wê he lam gê Jelusalem ge, he nêl ên nêbê, “Bielsebul wê tu vimwo nipaên nên levac ge dô vac Yesu nilô, om Yesu tii vimwo nipaên vêl ên xomxo ya xêkizêc wê Bielsebul vông ge.” ²³Om Yesu keac xomxo vîhati val kwabo vô i di i nêl kiyang pilepacên ya vô he bêga nêbê, “Bêna lêc Seten ob tii Seten vaci vêl? ²⁴Xomxo vîyang ti obêc hibuma la yuu di vông vevac vôma ge od he ob dô nivîha lêm. ²⁵Di xomxo wê xumac tived ge obêc hibuma la yuu di vông vevac vôma ge od he obêc dô nivîha lêm. Nge, xêkizêc wê he vông ge ob tô mi la. ²⁶Om kiyang wê xam nêl ge obêc kiyang nôn ge od obêc tiyi xocbê Seten vaci vông vevac vô Seten di hibuma sea, lêc obêc bêge ge od xêkizêc wê Seten vông ge obêc tip vac.

²⁷“Xomxo xêkizêc ti obêc dô vac i ben xumac lôma ge od xomxo ti o tiyi wê ob la vun i susu ge lêm. Lêc obêc ku xomxo tige xôn pilihi ya yihi ge od tiyi wê tibii ob la vac i ben xumac lôma di la vun i nên susu vîhati ge.

²⁸“A nêl hixôn nôn vô xam bê xomxo ti obêc vông môp nipaên, me obêc nêl kiyang nipaên ge od Anutu tiyi wê ob kitya nipaên tige vêl ge. ²⁹Lêc xomxo ti obêc nêl kiyang nipaên lec Myakilôhôngiua ge od o tiyi wê Anutu ob kitya i nên nipaên tige vêl ge lêm. Nge, nipaên tige ob yêp vô xomxo tige luta lêc luta.” ³⁰Yesu nêl kiyang tige vô he ên wê he nêl ên he nêbê vimwo nipaên dô vac i nilô ge.

Yesu tae lie
(*Matyu 12:46-50; Luk 8:19-21*)

³¹Yesu tae lie val le vixun, di vông kiyang la vô Yesu ên nêb i lam vô he. ³²Om xomxo wê dô ngivina Yesu gee nêl vô i ên nêbê, “Tame lime val le vixun ên nêb ob yê ông.” ³³Lêc Yesu nêl lax vô he ên nêbê, “Xomxo letya wê a tage lige ge?” ³⁴Mêd Yesu yê ma la xomxo wê dô i ngivina i ge di nêl ên nêbê, “Wê lê, ga a tage lige. ³⁵Ên xomxo wê timu vô Anutu kiyang ge, ge wê tu a tage lige ge.”

Kiyang pilepacên lec xomxo ti liloo vê vac yuac
(*Matyu 13:1-9; Luk 8:4-8*)

4 ¹Yesu lax mi la mia luaên Galili di lax nêl xolac vô xomxo vô mia ninya. Lêc xomxo tibeac hiwocên, om Yesu lec la lec dipac ti mi dô lec, di du mi la mahigun di nêl xolac vô xomxo wê dô kehe ge. ²Yesu nêl kiyang pilepacên tibeac vô xomxo om nêl ti vô xomxo tigeê bêga nêbê, ³“Xam ngô lê. Xomxo ti la ên nêb ob la liloo susu vê vac yuac. ⁴Om liloo i la lê, lêc vê mangwe tô mi la dô vac môp om menac lam ya. ⁵Di ya tô lec kibun nipwo tya wê dô lec ngidax kisii ge om tyip lutibed, ⁶lêc ngilôhô la tulec ngidax om buc wê hiyôv linac ge od ya i vilôvac di i yib. ⁷Di vê mangwe tô mi la dô vac hivu kehe lêc tyip hixôn hivu di hivu hivun xôn om o vuac nôn nivihâ lêm. ⁸Di vê mangwe tô mi la dô vac kibun nivihâ om tyip di vuac nôn nivihâ. Mêgem ya vuac nôn 30 di ya vuac 60 di ya 100.” ⁹Yesu nêl bêge vô he di nêl hixôn ên nêbê, “Xomxo ti ninya obêc yêp ge od i ngô di xovô.”

Yesu nêl kiyang lec kiyang pilepacên
(*Matyu 13:10-17; Luk 8:9-10*)

¹⁰Dêc timuên Yesu vaci la dô viyonên, di nue ngivihi hixôn xomxo wê mi dô hixôn i gee, he mila vô i di la kinêg kiyang pilepacên kehe ên nêb i nêl kitong vô he. ¹¹Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Kiyang wê nêl lec Anutu môp yuu ben ge yêp xôpacên lê, lêc Anutu nêb ob hilung vô xam ên xam xovô. Di xomxo baba ge ngô kiyang tiyi xocbê kiyang pilepacên pileva. ¹²Om ‘he ob yê lê, lêc ob yêvô nôn ti lêm, di he ob ngô kiyang lê, lêc he ob xovô kehe lêm, om he o tiyi wê he ob pilepac he ên Anutu i kitya he nên nipaên vêl ge lêm.’ ”

Yesu nêl kiyang pilepacên kehe kitong
(*Matyu 13:18-23; Luk 8:11-15*)

¹³Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam obêc lungên kiyang pilepacên tige kehe ge od xam ob xovô kiyang pilepacên vihati ge kehe tibêna? ¹⁴Kehe bêga nêbê vê wê xomxo tige la liloo ge tiyi xocbê Anutu xolac. ¹⁵Di vê wê tô vac môp ge, tiyi xocbê xomxo wê ngô Anutu kiyang lê, lêc lutibed Seten lam vô vêl ên he nilô. ¹⁶Di vê wê tô mi la dô lec kibun nipwo tya wê dô lec ngidax kisii ge, ge tiyi xocbê xomxo wê ngô xolac di vông i vin lutibed hixôn xêyaa nivihâ, ¹⁷lêc he tiyi xocbê nêc wê ngilôhô maên ge, om he dô nipwo tya lêc xomxo obêc vông viyin vô he ên wê he vông i vin xolac ge od he sea vông vinên lutibed. ¹⁸Di vê wê tô mi la dô vac hivu kehe ge, ge tiyi xocbê xomxo wê ngô xolac mi dô lê, ¹⁹lêc he vông nilô la vô susu yuu môp kibun ga di he xêyaa vin lec wê he nêb ob kô susu tibeac hixôn mone ge, om môp tige hivun xolac xôn di he o vô nôn nivihâ lêm. ²⁰Lêc

vê wê tô mi la dô vac kibun nivihâ ge, ge tiyi xocbê xomxo wê ngô xolac di vông i vin di vuac nôn tibeac, om vê ya vuac nôn 30 di he ya vuac 60 di ya vuac 100.”

Kiyang pilepacên lec lam

(Luk 8:16-18)

²¹Yesu nêl ên nêbê, “Xomxo ti obêc byêx ngwax vac lam ge od ob lax i la vac dêg, me lax i la le vac pêt ngibi, me? Ma, ob lax i le lec tevol kisii ên i linac vac vîgwe. ²²Susu wê dô xôpacên ge vihati obêc val dô seac timuên, di kiyang wê yêp xôpacên ge obêc val yêp vac xêseac. ²³Xam ninyam obêc yêp ge od xam ngô di xovô.”

²⁴Di Yesu nêl ên nêbê, “Kiyang wê xam ngô ge, xam vyac xovô nivihâ lê. Ên môp wê xam vông vô xomxo ge Anutu obêc vông i tiyi wê xam vông vô he ge vô xam, di Anutu vaci obêc vông mangwe i luu wê xam vông vô lime ge vêl vô xam hixôn. ²⁵Ên xomxo obêc xovô xolac mi hôm pilihî ge od Anutu obêc kipyax tibeac lec hixôn vô i. Lêc xomxo obêc hôm xolac pilihî lêm ge, od nipwo tya wê yêp vac i nîlô ge, Anutu obêc vô vêl.”

Kiyang pilepacên lec vê wê tyip ge

²⁶Yesu nêl ên nêbê, “Anutu ben kehe ge tiyi xocbê xomxo ti wê la liloo vê vê vac yuac ge, ²⁷lêc lax dô di buc ya la vêl lêc milax yê wê vê tyip mi vô levac ge, lêc o xovô kehe lêm. ²⁸Ên kibun vaci vông yuac lec, om vê tyip mi vô lihi lec di vuac nôn, ²⁹di buc wê nôn huu ge od xomxo tyo la ên nêb ob la yul nôn.”

Kiyang pilepacên lec vixôô nôn

(Matyu 13:31-32,34-35; Luk 13:18-19)

³⁰Yesu nêl ên nêbê, “Anutu ben kehe ge tiyi vatya? Di il ob nêl kiyang pilepacên tibêna wê ob tiyi môp tige? ³¹Ge tiyi xocbê vixôô nôn wê nipwo lee tya i luu nôn baba vêl ge, ³²lêc xomxo obêc xin ge od obêc tyip mi vô levac luu susu baba vêl di obêc sux ngen lec di menac lam vông liwihi lec mi dô vac hinyena.”

³³Yesu obêc nêl xolac vô xomxo ge od mi nêl kiyang pilepacên tibêge tibeac vô he tiyi wê he ob xovô ge. ³⁴Lêc o nêl kiyang kehe yêp seac vô he hixôn lêm. Nge, nêl kiyang pilepacên pileva, di timuên wê he nue ngivihî vaci dô ge od Yesu nêl kiyang pilepacên kehe kitong vô he.

Yesu nêl di viyiiên levac tip la

(Matyu 8:23-27; Luk 8:22-25)

³⁵Vô buc tived tige vîgwe huc om Yesu nêl vô nue ngivihî ên nêbê, “Il ob la mia luaên vilu ganê.” ³⁶Mêgem he sea xomxo tigege dô di he lec

dipac ti wê Yesu dô lec ge di he xôn loc mi la, di dipac ya la hixôn. ³⁷He mila mahigun lê, léc lea viyiên mabu ti val om mia kipyax la vac dipac nilô di la pup lec. ³⁸Léc Yesu la dô lec dipac wiwen timuên di kiluu bazub lec kiluuen ti di yêp, om nue ngivihi la tipi vô di nêl vô ên nêbê, “Xolac kehe, vô kwabo lec wê il ob xib ge, léc mêd ông o xovô il lêm, me?” ³⁹Mêd Yesu kidi lec di nêl vô lea yuu mia ên nêb lea i tip loc di mia i yêp kizêc, om lea tip la di mia yêp tipiên ma. ⁴⁰Mêd Yesu nêl vô nue ngivihi ên nêbê, “Bêna léc xam xona? Vông vinên wê xam vông ge tyo nôn tina?” ⁴¹Om he yetac mabu di nêl vôma ên nêbê, “Xomxo tiga letya léc lea yuu mia vô ninya lehe vô i?”

Yesu tii vimwo nipaên vêl ên xomxo ti

(Matyu 8:28-34; Luk 8:26-39)

5 ¹Yesu he nue ngivihi loc mi la tibii Gelasa ben wê yêp mia luaên vilu ganê ge. ²He mila lop vêl ên dipac léc xomxo wê vimwo nipaên dô vac i nilô ge ti lam vac vigwe yibên di lam vô Yesu. ³Vuxtige ben wê mi dô vac ge, mi dô vac vigwe yibên, di xomxo ti o tiyi wê ob ku i xôn ge lêm. ⁴Ên buc tibeac ge xomxo ku i vigê yuu vixa xôn ya sen lê, léc xomxo tyo tax sen tip sea, di xomxo ti o tiyi wê ob hôm i xôn ge lêm, ên xêkizêc wê xomxo tige vông ge luu xêkizêc wê he vông ge vêl. ⁵Vô vidiiên yuu bucên vihati ge xomxo tige mi vilee mi la vac vigwe yibên di la lec kitôn di mi iac di gôl ninivi sea ya ngidax.

⁶Xomxo tige yê wê Yesu val le teva ge om tup mi la vô di la yev vixa kitu vô. ⁷⁻⁸Léc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Vimwo nipaên, ông lam loc vêl ên xomxo tige.” Mêgem xomxo tyo iac mabu di nêl ên nêbê, “Yesu, ông ge Anutu lag puunê nu ông, léc ông ob vô vatya vô a? A le vô Anutu manôn di a kitaa ông bê ông o léc vông a vô nipaên lêm.” ⁹Mêd Yesu kinêg vô i ên nêbê, “Ông lêm le?” Di i nêl ên nêbê, “A lêg kehe bêga nêbê kidu levac, ên xe ga, xe tibeac.” ¹⁰Mêd i kitaa Yesu tii vac vac ên nêb i o léc tii vimwo nipaên i loc vêl ên vigwe tige lêm.

¹¹Bwoc kidu levac vông zuac mi le lec kitôn, ¹²om vimwo nipaên tigeê kitaa Yesu ên nêbê, “Ông vông xe la dô vac bwoc tiganêe.” ¹³Mêd Yesu tyuc lec om vimwo nipaên tigeê lam la vêl ên xomxo tige di la dô vac bwoc tyoe nilô, mêd bwoc tigeê tup mi la vac vigwe madia di la tô vac mia luaên di num mia mi yib. Bwoc tigeê tibeac hiwocên tiyi xocbê 2,000 léc he yib mima vêl.

¹⁴Mêd xomxo wê mi viac bwoc tigeê ge pec mi la, di mila nêl kiyang tige kitong vô tibii vac vigwe levac hixôn vigwe nipwo viyang viyang ge. Om xomxo tibeac la ên nêb ob la yê han, ¹⁵om he val vô Yesu léc val yê xomxo ti wê vimwo nipaên dô vac ilage, léc vimwo sea i di i piyôp vô nivaha lec di i vinyum nivimihi lec di xeedô hixôn Yesu, om he yê di xona ên. ¹⁶Di xomxo wê dô mi yê wê Yesu tii vimwo nipaên vêl ên xomxo

tige, nêl kitong vô tibii wê val gee di nêl lec bwoc hixôn. ¹⁷Om tibii tige vihati kitaa Yesu ên nêb i loc vêl ên he ben.

¹⁸Mêgem Yesu lec dipac ên nêb ob lax mi la, lêc xomxo ti wê Yesu tii vimwo nipaên vêl ên i ge, lam kitaa Yesu ên nêb ob la hixôn i, ¹⁹lêc Yesu nêl vô ên nêbê, “Ông la hixônên a ob ma, di ông lôc bom ên lôc nêl do levac wê Apumtau vông vô ông ge kitong vô lime di nêl lec wê Apumtau xo vigwe pisiv ên ông ge hixôn.” ²⁰Mêgem xomxo tyo lax mi la ben di la nêl kiyang wê Yesu vông i vô nivîha lec ge kitong vô xomxo vac vigwe levac Dekapolis vihati, om xomxo tigege ngô kiyang wê i nêl ge di yetac mabu.

Jailas nu vêx, di vêx yidac ngwe, yuu kiyang
(*Matyu 9:18-26; Luk 8:40-56*)

²¹Yesu la lec dipac mi lax mi la mia luaên vilu ganê, mi la dô vô mia ninya di xomxo tibeac kitucma mi la vô i. ²²Mêd xomxo levac wê mi viac Yuda xumac lilo ge ti lê nêbê Jailas yê wê Yesu val ge, om lam yev vixa kitu vô ²³di kitaa vô i ên nêbê, “A nug vêx vông yidac mabu ti di vô kwabo lec wê ob yib ge. Om a nêb ông lam vyax vigêm lec ên yidac i ma di i vô nivîha lec.” ²⁴Om Yesu la hixôn Jailas mi yuu la, lêc xomxo tibeac lam hivun Yesu xôn di he xôn la.

²⁵Mêd vêx ti dô vac he mahigun, lêc vêx tige, yidac kwatuacên vông i tiyi klismas 12, lêc yidac tige o ma lêm, ²⁶di i kô myavinê tibeac vô docta di sea i mone la mîma vêl, lêc yidac tige o tiyôô ên i lêm. Nge, yidac tige vô levac di dô xuhu dia. ²⁷Mêd vêx tyo ngô kiyang wê xomxo mi nêl lec Yesu ge om la vac xomxo tigege mahigun di la le vô Yesu nîmi di vyax vigê lec Yesu vinyumên. ²⁸Vông bête ên xo ên nêbê, “A obêc vyax vigê lec Yesu vinyumên ge od a obêc vô nigvîha lec.” ²⁹Om lutibed yidac tyo tip la di vêx tyo yaxên wê yidac tyo ma ên i ge. ³⁰Mêd Yesu yaxên wê xêkizêc wê i vông ge ya sea i, om pilepac i vac xomxo tigege mahigun di kinêg ên nêbê, “Letya hôm vigê lec vinyumên wê a vông ge?” ³¹Lêc nue ngivîhi nêl vô i ên nêbê, “Xomxo tibeac le i ngivîna ông xôn, lêc bêna lêc ông kinêg ên ông nêbê letya vyax vigê lec ôngê?” ³²Lêc Yesu yê i vivac vô he vihati ên nêb ob yê xomxo ti wê vyax vigê lec i ge, ³³mêd vêx tige xovô wê xêkizêc wê Yesu vông ge la vông i vô nivîha lec ge om xona di la hixôn ni yetacên di la yev vixa kitu vô Yesu di nêl i kiyang kitong vihati vô Yesu. ³⁴Mêd Yesu nêl vô i ên nêbê, “Nuge, vông vinên wê ông vông ge vông ông vô nivîha lec, om ông lôc hixôn xemyaa nivîha, ên yidac wê ông vông ge tip la gwêba pyap.”

³⁵Yesu gên nêl kiyang, dêc xomxo vac Jailas ben val nêl vô Jailas ên nêbê, “Num vêx yib gwêba, om le i lêc vông yuac levac vô xolac kehe lêm.” ³⁶Yesu ngô kiyang wê he nêl ge lêc o vông i vin lêm, om nêl vô Jailas ên nêbê, “Xonaên i ma di ông vông i vin.” ³⁷Mêd Yesu nêl ên nêbê

xomxo vihati i dô om he dô di Yesu kô Jems yuu li Jon di Pita mi he la. ³⁸He mila vô kwabo lec Jailas ben lêc Yesu ngô wê xomxo byag di vô nididun tibeac ge, ³⁹om la xumac lôma di la nêl vô he ên nêbê, “Bêna lêc xam byag di vô nididun tibeac? Vêx tige o yib ti. Nge, ici va yêp.” ⁴⁰Mêd he nap lec kiyang wê Yesu nêl ge. Om Yesu vông he vihati la vixun, di kô vêx tyo ta yuu ma hixôn nue ngivihi yon di he la vac xumac nilô ti wê vêx tyo diyêp vac ge. ⁴¹Mêd Yesu la hôm lec vêx tyo vigê di nêl vô i ên nêbê, “Talita kumi.” Kiyang tige kehe bêga nêbê, “Vêx, a nêl bê ông kidi lec.” ⁴²Om lutibed vêx tyo kidi lec mi vilee. Vêx tige, klismas wê i vông ge tiyi xocbê 12. Di he wê he dô mi yê gee yetac mabu. ⁴³Lêc Yesu nêl kiyang xêkizêc vô he ên nêbê, “Xam o lêc nêl ga kitong vô xomxo ti lêm.” Di nêl vô he ên nêbê, “Xam vông yaên vô vêx tyo ên i ya.”

Xomxo Nasalet vô nîmi vô Yesu

(Matyu 13:53-58; Luk 4:16-30)

6 ¹Yesu sea vigwe tige di lax mi la Nasalet wê i ben kehe ge, dêc nue ngivihi la hixôn. ²He dô di buc sabat ge od Yesu la vac xumac lilo di la nêl xolac vô xomxo. Om xomxo tibeac ngô i kiyang di yetac mabu di nêl ên nêbê, “Xomxo tige kô kiyang yuu piyôp vô letya lêc mi vông do levac tibêgee? ³I ge xomxo wê xumac loxên ge ti, wê Malia nu ge, om i lie Jems yuu Josis di Judas yuu Saimon. Di lie vêx dô hixôn il ga.” He nêl bêge di he nilô vô viyin di he yê Yesu nipaên. ⁴Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “Vac vigwe viyang viyang ge, xomxo ob kô plopet lec, dom plopet tyo tae mae lie hixôn xomxo vac i ben vigwe kehe obêc kô i lê lec lêm.” ⁵Om Yesu o tiyi wê ob vông do tibeac vac ben Nasalet ge lêm, di i vyax vigê lec xomxo yidac titi di vông he vô nivihalec. ⁶Mêd Yesu yê wê lie Nasalet o vông i vin i lêm ge, om xo bêga nêbê, “Bêna lêc he o vông i vin a lêmê?” Mêgem Yesu sea Nasalet di loc mi la vilee vac vigwe toto di la nêl xolac vô tibii.

Yesu vông yuac vô nue ngivihi

(Matyu 10:5-15; Luk 9:1-6)

⁷Yesu keac nue ngivihi vigê yuu di tô mi la yuu la vô i, di vông he yuu yuu loc mi la, di vông xêkizêc wê i vông ge vô he ên nêbê he i loc tii vimwo nipaên vêl ên xomxo, ⁸di nêl vô he ên nêbê, “Xam hôm pitoa vac vigêm di loc, di xam o lêc kô susu ya hixôn lêm, xocbê yaên yuu vixec di mone hixôn lêm. ⁹Xam su su lec vixam, di xam vinyum vinyumên tibeac lec, di xam o lêc kô vinyumên nge hixôn lêm. ¹⁰Di xam obêc la vac vigwe ti mi la dô vac xumac ti ge od xam dô vac xumac tige tibeac i tiyi buc wê xam ob dô ge. Pyap dêc xam sea vigwe tige di loc bangwe. ¹¹Lêc xam obêc mila vac vigwe ti di xomxo viyang tige o hôm xam lec nivihalec lêm di o ngô kiyang wê xam nêl ge lêm ge od xam liloo vijuva vêl ên

vixam pitehe ên i nêl he nêl nipaên kitong vô he di loc.”¹² Om Yesu nue ngivihî loc mi la, di la nêl xolac vô xomxo ên nêbê he i pilepac he,¹³ di he tii vimwo nipaên vêl ên xomxo tibeac, di xomxo yidac tibeac ge, he lipac wel lec he di vông he vô nivîha lec.

Jon Lipacên yib

(*Matyu 14:1-12; Luk 3:19-20; Luk 9:7-9*)

¹⁴Hizap levac Helot ngô kiyang wê tibii mi nêl lec Yesu ge, ên xomxo nêl Yesu kitong la vô levac vac vîgwe tibeac, om he ya nêl ên he nêbê Yesu ge Jon Lipacên wê yib ge, kidi lec nang om vông do levac ya xêkizêc wê i vông ge. ¹⁵Lêc xomxo ya nêl ên he nêbê ge plopet Ilaija, di ya nêl ên nêbê Yesu ge plopet tiyi xocbê plopet wê dô ilage ti. ¹⁶Mêd Helot ngô kiyang wê he mi nêl ge di nêl ên nêbê, “Ge Jon Lipacên wê a kitov i kwa tip mi i yib ilage lêc kidi lec maviha vac yibên.”

¹⁷⁻¹⁸Kiyang wê Helot hi Jon yib ilage bêga nêbê ilage Helot kô li Pilip vinê Helodias om Jon Lipacên la nêl vô Helot ên nêbê, “Môp wê ông kô lim tuc vinê ge tiyiên ma.” Mêgem Helodias kunac Jon di nêl vô Helot om Helot vông tibii la hôm Jon xôn di tung i la dô vac xumac kalabuhu. ¹⁹Mêd Helodias xêyaa vô myavinê mabu vô Jon di nêl nêb ob hi Jon yib, lêc tiyiên ma, ²⁰ên Helot xovô nêbê Jon ge xomxo nivîha di i ngîbua, om Helot xona ên Jon di viac i nivîha ên nêb Helodias i o lêc vông i vô nipaên lêm. Mêd Helot obêc ngô kiyang wê Jon mi nêl ge, od vông i nilô vô himena himena, lêc Helot xêyaa vin lec kiyang wê Jon mi nêl ge om nêb ob ngô.

²¹Mêd Helodias myag môp wê ob hi Jon i yib lec ge, om Helot buc wê ta kô i lec ge Helot myêl vizid levac di tyuc gavman levac hixôn tibii vevac wê levac ge di xomxo Galili levac vihati gee lam. ²²He dô mi ya lêc Helodias nu vêx lam yoo vô he, di Helot hixôn xomxo wê lam ya hixôn i ge vihati xêyaa vin lec i, om Helot nêl vô vêx tyo ên nêbê, “Ông obêc nêb kô susu ti ge od ông nêl kitong vô a di a ob vông vô ông.” ²³Om Helot hilu kiyang xôn vô i di nêl ên nêbê, “A nêl hixôn nôn vô ông bêga bê ông obêc kitaa susu ti vô a ge, od a ob vông vô ông. Om ông obêc kitaa a ên ông nêbê a vông kibun wê a vông ge viwen i tu ông lêm i lec ge od a ob vông i tiyi wê ông nêl ge.”

²⁴Mêd vêx tyo lax mi la kinêg vô ta ên nêbê, “Tag, ông nêb a kitaa susu vatya?” Om ta nêl vô ên nêbê, “Ông lôc nêl bê ông ob kô Jon Lipacên bazub.” ²⁵Mêd vêx tyo ngô kiyang wê ta nêl ge om tup mi lax vô Helot di lax nêl vô ên nêbê, “A nêb ông tung Jon Lipacên bazub lec pile ti mi vông vô a lutibed.” ²⁶Helot ngô kiyang wê vêx tyo nêl ge di nilô vô viyin mabu, lêc xovô kiyang wê hilu xôn di xomxo tibeac dô mi ngô hixôn ge, om nêb ob pwoo kiyang wê nêl vô vêx tyo ge vac lêm. ²⁷Mêgem Helot vông tibii vevac ti la ên nêb i loc kô Jon bazub, om tibii tyo la vac xumac

kalabuhu di la kitov Jon kwa tip, ²⁸di tung bazub lec pile di kô mi lax vông vô Helodias nu vêx tige di i kô mi la vông vô ta.

²⁹Mêd Jon nue ngivihi ngô wê i yib ge om he val kô Jon nôn mi la yev.

Yesu vet xomxo 5,000

(Matyu 14:13-21; Luk 9:10-17; Jon 6:1-13)

³⁰Nue ngivihi wê Yesu vông he la ge vena nêl kiyang wê he la nêl ge hixôn yuac wê he la vông ge kitong vô Yesu. ³¹Lêc xomxo tibeac la di lôm vô Yesu he nue ngivihi om hiyôv manôn wê he ob dô seac vêl di ya yaên ge ma. Mêgem Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam lam ên il ob la vac vigwe wê mahigun pileva di xomxo ti dôên ma ge ên xam loc dô seac vêl.” ³²Om Yesu he nue ngivihi, heche va la lec dipac di mila vac vigwe wê xomxo ti o dô vac ge lêm.

³³Lêc xomxo tibeac yê wê he la ge di xovô he om xomxo vac vigwe buhu toto ge tup mi la ên nêb he ob la vac vigwe ti wê Yesu he nue ngivihi obêc mila vac ge. Om he mug la tax, ³⁴dêc Yesu he nue mila timuên, mêd he lop vêl ên dipac di Yesu yê wê xomxo tibeac val dô ge om xo vigwe pisiv ên he, ên he dô tiyi xocbê bwoc sipsip wê ma ti o viac he ge lêm om Yesu nêl kiyang tibeac vô he.

³⁵Mêd hiyôv hoo la di vigwe huc om nue ngivihi la nêl vô Yesu ên nêbê, “Vigwe ga, vigwe mahigun pileva ti di hiyôv hoo la gwêba, ³⁶om ông vông xomxo i loc vac vigwe viyang viyang ên loc kisuu xen yaên wê ob ya ge.” ³⁷Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xacxam va vông yaên vô he ên he i ya.” Lêc he nêl vô i ên nêbê, “Obêc bêna? Ông nêb xe la kisuu blet lec mone yul yuu mi lôm vông vô he ên he i ya, me?” ³⁸Mêd Yesu kinêg lax vô he ên nêbê, “Blet vaba dô? Xam loc wê lê.” Om he lax yê di vena nêl ên nêbê, “Blet vigê vilu di beac nôn yuubed dô.”

³⁹Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam tô mi dô kibun lec hisinac di xam dô kidu kidu.” ⁴⁰Om he tô mi dô kidu kidu lêc ya dô tiyi xocbê 100 di ya dô tiyi xocbê 50. ⁴¹Mêd Yesu hêm blet vigê vilu ge hixôn beac yuu ge di lax ma la lag kisiinê di kitaa lec blet yuu beac, mêd hibû blet di vông vô nue ngivihi ên nêb he i titang vô xomxo tige. Nang dêc hibû beac di vông vô nue nêb he i titang vô xomxo tige hixôn mi he ya. ⁴²Om xomxo vihati ya i den he, ⁴³lêc blet yuu beac wê gên dô ge nue ngivihi su vac sepac vigê yuu di tô mi la yuu mi i pup lec. ⁴⁴Xomxo wê dô mi ya gee, he vux tiyi xocbê 5,000 ge.

Yesu la lec mia luaên kisii

(Matyu 14:22-33; Jon 6:16-21)

⁴⁵Yesu nêl vô nue ngivihi nêb he i lec dipac di loc mug mi loc vigwe Betsaida wê yêp mia luaên vilu ganê. Om he loc mi la di Yesu dô ên nêb ob vông xomxo tige i lôc ben vêl lê. ⁴⁶He la vêl mêd Yesu loc mi la lec

kitôn ên nêb ob la kitaa. ⁴⁷Mêd vigwe buc di dipac wê nue ngivihi dô lec ge mîla le vac mia luaên mahigun, di Yesu vaci gên dô vô mia luaên ninya, ⁴⁸di yê wê lea levac hôm dipac xôn hixôn nue ngivihi om he vông yuac levac lec hisooên mia lêc dipac o vyac la lêm, di vô kwabo lec wê vigwe ob vidii ge mêd Yesu lam lec mia kisii di val vô nue ngivihi di vông xocbê ob luu he vêl mî la ge. ⁴⁹Lêc nue ngivihi vihati yê wê Yesu lam lec mia kisii mî val ge om he so ên he nêb mêd xomxo wê yibên ge ti kinu val vô he, om he iac ⁵⁰di xona mabu. Lêc lutibed Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam xonaên i ma di xam xêmyaa i vô nivîha, ên ga a.” ⁵¹Mêd Yesu lec la lec dipac hixôn he di lea tip la. Lêc nue ngivihi yetac mabu, ⁵²ên he o xovô môt wê Yesu vông blet vô tibeac vihevage lêm, ên he nilô yen xêkizêc om he vyac xovôên ma.

Yesu vông xomxo tibeac vô nivîha lec gê Genesalet
(*Matyu 14:34-36*)

⁵³Mêd Yesu he nue ngivihi la lec dipac la mia luaên vilu ganê di la vac vigwe Genesalet, di ku dipac xôn mî i yêp ⁵⁴di he lop mî la, lêc lutibed xomxo vac vigwe tige xovô Yesu, ⁵⁵om he tup mî la vac vigwe tige vihati di la ken lie wê yidac ge lec pêt mî la vac vigwe wê Yesu la dô vac ge. ⁵⁶Om Yesu ob la vac vigwe levac ti me nipwo ti me vigwe mahigun ti ge od xomxo ken lie yidac mî la lii lec wetôv di kitaa Yesu nêb he ob hôm lec vinyumên wê i vông ge myahîpu ên yidac i ma ên he, om he wê hôm vigê lec vinyumên wê Yesu vông ge he vihati vô nivîha lec.

Anutu xolac nginoo xomxo vông xolac vêl
(*Matyu 15:1-9*)

7 ¹He Palisi hixôn xomxo wê xovô Moses xolac ge wê he ben Jerusalem ge, he ya kitucma mî la vô Yesu, ²lêc yê wê Yesu nue ngivihi ya yaên lêc he o lipac vigê tiyi xocbê môt wê he Yuda mî vông ge lêm. Om he nêl ên he nêbê he ya ya vigê ningeac. ³Ên he Palisi hixôn Yuda vihati, he mî timu vô môt wê bue ilage vông ge bêga nêbê xomxo obêc lipac vigê tiyi xocbê môt wê bue mî vông ge pyap di ya yaên timuên. Lêc lipacên obêc ma ge od ob ya yaên lêm. ⁴Di he ob la kisuu yaên vac maket ge od ob vena lipac pyap lêc ya timuên. Di he mî timu vô môt wê bue vông ge tibeac hixôn, xocbê môt wê ob lipac kap yuu pile hixôn dêg ge. ⁵He vông môt bêge om Palisi hixôn xomxo wê xovô Moses xolac gee nêl vô Yesu ên nêbê, “Bêna lêc ông nume sea môt wê buge vông ge di ya hixôn vigê ningeacê?” ⁶Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Kiyang wê plopet Aisaia kivuu ilage nêl nôl lec xam xomxo kityooên di i yêp bêga nêbê,

‘Xomxo tige pîmil a ya mya pileva, lêc he nilô le teva ên a. ⁷He mî nêl kiyang wê xomxo vaci xovô ge, lêc he nêl ên he nêbê he nêl Anutu kiyang, om he yev vixa kitu vô a pisiv.’

⁸Om a nêl vô xam bêga bê xam sea Anutu xolac la yêp xel di la timu vô môp wê xomxo vaci mi vông ge.”

⁹Di Yesu nêl hixôn vô he ên nêbê, “Tyac xam so ên xam nêb môp wê xam sea Anutu xolac di la timu vô bume môp ge ob vô nivaha vô xamê? ¹⁰Ên xolac wê Moses nêl ge bêga nêbê, ‘Xam hôm tame mame lê lec di ngô he kiyang’, di kiyang ngwe nêl ên nêbê, ‘Xomxo ti obêc nêl kiyang nipaên lec ta yuu ma ge od xomxo i hi i yib.’ ¹¹Anutu xolac nêl bêge, lêc xam mi nêl ên xam nêbê xomxo ti nêl susu wê ob ngidu ta yuu ma xôn ya ge obêc dô, lêc xomxo tige obêc nêl vô yuu ên nêbê, ‘Susu tige a nêl pyap ên a nêb a ob vông vô Anutu, om muu nêb ob ma.’ ¹²Om môp tige tiyi xocbê xam le vac môp wê xomxo tige ob ngidu ta yuu ma xôn ge. ¹³Om môp wê xam timu vô bume vông xolac mi hôm xôn mi i yêp ge tiyi xocbê xam kitya Anutu xolac vêl. Lêc xam mi vông môp tibêge tibeac hixôn.”

Susu wê ob vông xomxo vô nipaên

(Matyu 15:10-20)

¹⁴Yesu keac xomxo lam vô i di nêl vô he vihati ên nêbê, “Xam vihati ngô kiyang wê a ob nêl ge di xovô lê. ¹⁵Susu wê ob la vac xomxo nilô ge o tiyi wê ob vông he vô nipaên ge lêm. Lêc susu wê yêp vac xomxo nilô di lop mi lam seac ge wê ob vông he vô nipaên. ¹⁶[Xam ninyam obêc yêp ge od xam ngô nêb di xovô.]”

¹⁷Mêd Yesu sea xomxo tige di la xumac lôma, lêc nue ngivahi la kinêg kiyang pilepacên tige kehe vô i. ¹⁸Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Ên xam êno, xam lungên kiyang tige kehe? Susu wê xomxo ob ya mi i la vac he nilô ge o tiyi wê ob vông he vô nipaên ge lêm, lêc mêd xam lungên tige? ¹⁹Susu yaên ob vông xomxo vô nipaên lêm, ên ob la vac he piyôp yuu xovôên hixôn lêm. Nge, ob la dô vac xêyaa di lop mi la vêl.” Yesu kiyang tige nêl ên nêbê susu yaên vihati nivaha tiyi wê xomxo ob ya ge. ²⁰Di Yesu nêl vô he ên nêbê, “Kiyang wê yêp vac xomxo nilô lêc lop mi lam vixun ge wê ob vông he vô nipaên. ²¹Ên kiyang nipaên wê yêp vac xomxo nilô lêc lam le seac ge bêga nêbê xovôên nipaên, môp yôdac vêx yuu vux, vunên xomxo susu yôdac, hiên xomxo yib, ²²vông môp iimaên vô nipaên, môp madoên, môp nipaên yaya, nêl kiyang kityooên, vông môp vaxvax, yê xomxo nipaên, nêl kiyang nipaên lec xomxo, yong he, di vông môp vaxvax tiyi xocbê piyôp nivaha ti o yêp vô he lêm. ²³Môp nipaên tige wê mi yêp vac xomxo nilô, om obêc lop mi lam vixun ge od ob vông xomxo vô nipaên.”

Pinisia vêx ti vông i vin Yesu

(Matyu 15:21-28)

²⁴Yesu sea vigwe tige di loc mi la vigwe ti wê yêp kwabo vô Taia ge, mêd la dô vac xumac ti ên nêb ob dô di xomxo yêb i i ma, lêc o tiyi wê

ob dô xôpacên ge lêm. ²⁵⁻²⁶Mêd vêx ti wê vimwo nipaên dô vac i nu vêx ge ngô wê Yesu lam dô vac xumac tige. Vêx tige o vêx Yuda lêm. Nge, i tibii Pinisia ti wê i ben vigwe kehe Silia ge. Lêc la vô Yesu di la yev vixa kitu vô di kitaa i ên nêbê i tii vimwo nipaên vêl ên nu vêx.

²⁷Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Il ob vông yaên vô nipwo mi he ya vêl lê, ên o tiyi wê il ob kô nipwo xen yaên mi nêx i loc vô noo ge lêm.”^a ²⁸Lêc vêx tyo nêl ên nêbê, “Xomxo levac, ông nêl kiyang nôn. Lêcom myapipu wê tô mi la dô vac tevol kwa ngibi ge, noo ya.” ²⁹Om Yesu nêl vô i ên nêbê, “Kiyang wê ông nêl ge niviha, om ông lôc bom, ên vimwo nipaên sea num gwêba di i vô niviha lec.” ³⁰Mêgem vêx tyo lax mi la ben di yê wê nu tyo diyêp lec pêt ge di xovô nêbê vimwo nipaên sea i di la.

Yesu vông xomxo wê yac di ninya vô kitu ge ti vô niviha lec

³¹Yesu sea vigwe Taia ên nêb ob la mia luaên Galili, om la Saidon di la Dekapolis di mila mia luaên Galili. ³²Lêc xomxo kô vux ti wê ninya vô kitu di vyac keacên ma ge mi la vô Yesu, di kitaa Yesu nêb Yesu i vyax vigê lec xomxo tige ên i vô niviha lec. ³³Om Yesu kô xomxo tige mi yuu la le vionên mêd Yesu kitiv vigê liyih la vac xomxo tyo ninya vilu vilu, mêd pisuv myaluc lec vigê di kitiv lec xomxo tyo get. ³⁴Mêd Yesu lax ma la lag kisii di vê myakilôhô xêkizêc di nêl vô xomxo tyo ên nêbê, “Epata.” Kiyang tige kehe bêga nêbê, “Ninyam i toc di ông ngô vigwe.” ³⁵Mêgem xomxo tige ninya toc di i ngô kiyang di get vô vinyin maên di i keac niviha. ³⁶Lêc Yesu vîbu xomxo tige xêkizêc ta ên nêb he i o lêc nêl tige kitong vô xomxo ya lêm. Yesu nêl kiyang tige tii vac vac vô he, lêc he o ngô lêm di he la nêl kiyang tige vô levac vô xomxo mi he ngô hixôn, ³⁷om he yetac mabu di nêl ên nêbê, “Môp wê i vông ge vihati niviha, di ici va tiyi wê ob vông xomxo ninya kitu, he ninya i toc ên he i ngô kiyang, di vông xomxo wê yac ge he i keac niviha.”

Yesu vet xomxo 4,000

(Matyu 15:32-39)

8 ¹Vô buc ti nang xomxo tibeac kitucma vô Yesu mi dô hixôn i, lêc he xen yaên wê he ob ya ge ma, om Yesu nêl nue ngivih lam di nêl vô he ên nêbê, ²“A xo vigwe pisiv ên xomxo tigae, ên he lam dô hixôn a tiyi buc yon di he xen yaên wê he ob ya ge ma, ³om he obêc dô vip dêc a vông he lax mi la ge od vip ob vông he vigê yuu vixa ma vac môp, ên he ya lam vac vigwe teva.” ⁴Lêc nue ngivih nêl vô i ên nêbê, “Om il ob la kô yaên gê na ên vông vô xomxo tigae mi he i ya? Ên vigwe ga, vigwe

^a 7:27 Kiyang wê Yesu nêl lec nipwo yuu noo ge, ge kiyang pilepacên wê nêl lec he Yuda hixôn tibii ba. ên he Yuda yê tibii wê o Yuda lêm ge nipaên, nêb he tiyi xocbê noo. Om nipwo tige tixuu lec he Yuda, di noo tixuu lec tibii ba wê o Yuda lêm ge.

myadongên.”⁵ Om Yesu kinêg vô he ên nêbê, “Xam blet vaba dô?” Di he nêl ên nêbê, “Xe blet vigê vilu di sec yuu dô.”

⁶ Om Yesu nêl vô xomxo tigeê vihati ên nêb he i tô mi dô kibun, mêd hêm blet vigê vilu di sec yuu ge di kitaa lec mêd hibû di vông vô nue ngivihi ên nêb he i titang vô xomxo, om nue ngivihi kô mi la titang vô he vihati. ⁷ Di beac nipwo ya dô om Yesu kitaa lec di vông vô nue ngivihi ên nêb he i loc titang vô xomxo tigeê ên he i ya hixôn. ⁸ Mêd xomxo tigeê ya i tiyi he di myapîpu dô om he tung vac sepac vigê vilu di sec yuu mi i pup lec. ⁹ Xomxo tigeê tiyi xocbê 4,000 ge. Pyap di Yesu vông he lax mi la ben, ¹⁰ di lutibed Yesu he nue ngivihi loc mi la lec dipac di la vigwe Dalmanuta.

Palisi nêb ob yê do levac

(Matyu 16:1-4)

¹¹ Palisi ya val vô Yesu, ên nêb ob yaxên i, om la nga ên kiyang wê Yesu nêl ge di nêl nêb Yesu i vông do lag puunê ti hixôn ên he ob yê. ¹² Om Yesu nilô vô viyin di i nêl ên nêbê, “Bêna lêc xomxo gwêbaga nêl nêb he ob yê do levacê? A nêl hixôn nôn vô xam bêga bê xomxo wê dô gwêbaga ob yê do levac ti lêm.” ¹³ Mêd Yesu sea he di la lec dipac di loc mi la mia luaên Galili vilu ganê.

Yesu nêl kiyang pilepacên lec yis

(Matyu 16:5-12)

¹⁴ Yesu nue ngivihi la hixôn lêc he o xovô mi kô xen blet ti hixôn lêm, di blet nôn tibed yêp vac dipac. ¹⁵ Mêd Yesu nêl kiyang xêkizêc vô he ên nêbê, “Xam xona nêb ên yis wê he Palisi hixôn Helot vông ge.” ¹⁶ Mêd Yesu nue ngivihi nêl vôma, ên he so ên he nêb mêd Yesu nêl kiyang tige lec he xen blet wê ma ge. ¹⁷ Lêc Yesu xovô kiyang wê he nêl vôma ge om nêl vô he ên nêbê, “Bêna lêc xam nêl ên xam nêbê xam xom blet ma? Mêd xam gên o xovô lêmê? Xam nilôm xêkizêc ên vatya? ¹⁸ Xam mamnôn yêp lêc mêd xam o wê lêm? Di xam ninyam yêp lêc mêd xam o ngô kiyang lêm? Di yuac wê a vông vac xam mahigun ge, xam mêd lungên? ¹⁹ Om buc wê a hibû blet vigê vilu di vet xomxo 5,000 ya ge, od xam su myapîpu vac sepac vaba?” Om he nêl ên nêbê, “Sepac vigê yuu di tô mi la yuu.” ²⁰ Mêd Yesu nêl nang ên nêbê, “Di buc wê a hibû blet vigê vilu di sec yuu di vet xomxo 4,000 ya ge od xam su myapîpu vac sepac vaba?” Mêd he nêl ên nêbê, “Sepac vigê vilu di sec yuu.” ²¹ Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam gên o xovô tige lêmê?”

Yesu vông xomxo manôn tocên ti vô nivihia lec gê Betsaida

²² He mila vigwe Betsaida mêd xomxo kô vux wê manôn toc ge ti mi la vô Yesu di la kitaa Yesu nêb i vyax vigê lec i ên manôn i seac. ²³ Om

Yesu la hòm lec xomxo tige vigê di didii i mi yuu la ninyawehe, mêd Yesu pisuv myaluc lec xomxo tyo manôn di vyax vigê lec di kinêg ên nêbê, “Ông mamnôn seac mi ông wê susu ya?” ²⁴Mêd xomxo tyo yê ma la di nêl vô Yesu ên nêbê, “A xê xomxo lê, léc a xê he tiyi xocbê xax wê vô videba videba mi lam ge di a o xêvô he nôl lêm.” ²⁵Mêd Yesu vyax vigê lec xomxo tyo manôn tii vac mêd xomxo tyo yê vigwe xêkizêc di manôn vô nivihha lec om i yê vigwe vihati yêp seac. ²⁶Mêd Yesu nêl vô i ên nêbê, “Ông lôc vac bom bôbac di ông o léc loc vigwe Betsaida lêm.”

Pita nêl Yesu kitong nêb i Kilisi

(Matyu 16:13-20; Luk 9:18-21)

²⁷Yesu he nue ngivihhi loc mi la, nêb ob la vigwe Sisalia Pilipai om he mila môp ti, léc Yesu kinêg vô nue ngivihhi ên nêbê, “Xomxo mi nêb a letya?” ²⁸Om he nêl vô i ên nêbê, “Xomxo ya nêbê ông ge Jon Lipacên, di ya nêbê ông plopet Ilaija, di ya nêbê ông plopete ti.” ²⁹Om Yesu kinêg vô he ên nêbê, “Di xacxam va nêb a letya?” Mêd Pita nêl ên nêbê, “Ông Kilisi ti wê Anutu vông ông lam ên nêb ông lam ngidu xomxo xôn ge.” ³⁰Mêgem Yesu vibu he nêb he i o léc nêl i kitong vô xomxo lêm.

Yesu nêl myavinê wê ob tulec i ge kitong

(Matyu 16:21-28; Luk 9:22-27)

³¹Yesu nêl kiyang vô nue ngivihhi ên nêbê, “A, Xomxo Nu, a obêc kô myavinê levac mabu, di Yuda levac hixôn xomxo levac wê mi si daa vô Anutu gee di xomxo wê xovô Moses xolac gee, he obêc vô nimi vô a di hi a xib, di buc yon obêc lam la vêl di a obêc kidi lec magviha i tii vac.” ³²Yesu nêl kiyang tige seac vô he om Pita kô Yesu mi yuu la dô vïyonên, mêd Pita nêl xêkizêc vô Yesu ên nêb i nêlên kiyang tibêge i ma. ³³Léc Yesu pilepac manôn lax vô nue ngivihhi di nêl xêkizêc vô Pita ên nêbê, “Seten, ông loc vêl. Ên xovôên wê ông vông ge o tiyi xocbê xovôên wê Anutu vông ge lêm. Nge, xovôên wê ông vông ge tiyi xocbê xovôên wê xomxo kibun ga vông ge.”

³⁴Yesu keac nue ngivihhi hixôn xomxo tibeac ên nêb he i loc vô i, om nêl vô he ên nêbê, “Xomxo ti obêc nêb timu vô a vixag ge od i vông i vô nipwo lec di kilê vïyin i tiyi xocbê kilê xax pola ge di timu vô a vixag. ³⁵Ên xomxo ti obêc nêb viac ninivi ên vïyin yuu yibên ge od maviha wê i vông ge xôa obêc ma, léc xomxo ti obêc sea ninivi lec a lêg yuu xolac ge od ob dô maviha. ³⁶Ên xomxo ti obêc kituc susu kibun ga vihati tu ixê, léc obêc sea môp wê ob dô maviha ya ge od ob vô nivihha vô i tibêna? ³⁷Di xomxo obêc vông vatya ên kisuu maviha wê ob dô ya ge? ³⁸Xomxo gwêbaga sea Anutu di la vac môp nipaên, om xomxo ti vac he mahigun obêc vô nimi vô a hixôn a kiyang ge od a, Xomxo Nu, a êno obêc vô nimig vô i lec buc wê a obêc lop mi lôm hixôn angela ngibua di lam hixôn xêseac wê Mag vông ge.”

9 ¹Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “A nêl hixôn nô n vô xam bêga bê xam wê xam le ga, xam ya obêc dô mamviha di wê xolac wê Anutu ben kisiinê ge obêc val hixôn xêkizêc.”

Yesu ninivi pikwê
(*Matyu 17:1-13; Luk 9:28-36*)

²Buc vigê vilu di sec ti lam la vêl mêd Yesu kô Pita yuu Jems yon Jon di he la lec kitôn dia ti, di heche va la dô, lêc yon yê wê Yesu ninivi pikwê mi vô bangwe, ³di i ngakwi vô kwem vivea lecên luu ngakwi kibun ga wê xomxo lipac i vô kwem ge vêl. ⁴Mêd yon yê wê Moses yuu Ilaija val keac hixôn Yesu ge. ⁵Om Pita nêl vô Yesu ên nêbê, “Xolac kehe, ga nivihã wê il dô ga, om xen ob lox xumac yon, ti vô ông, di ngwe vô Moses di ti vô Ilaija.” ⁶Pita nêl bêge pileva, ên yon xona mabu om Pita o xovô kiyang wê ob nêl ge lêm. ⁷Mêd vïyobtoc ti lam hivun he xôn, di vya ti lam vac vïyobtoc di nêl ên nêbê, “Ge a nug wê a xêgyaa vin lec i ge om xam ngô i vya.” ⁸Lêc lutibed yon yê ma la wê Yesu vaci le di yuu xôa ma ge.

⁹He sea vigwe kitôn di lax mi la, lêc Yesu vibu yon ên nêbê, “Mon o lêc nêl wê mon wê ge kitong vô xomxo ti lêm di i loc vô buc wê a, Xomxo Nu, a obêc kidi lec vac yibên ge lê.” ¹⁰Om yon hôm kiyang tige xôn mi i yêp vô yon, lêc bo ti wê Yesu nêl ên nêb ob kidi lec vac yibên ge, yon ngô lê, lêc yon o xovô kehe lêm om yon keac lec.

¹¹Mêd yon kinêg vô Yesu ên nêbê, “Xomxo wê xovô Moses xolac gee mi nêl ên he nêbê Ilaija obêc val tax di Kilisi obêc val timuên, om he nêl tibêge ên va?” ¹²Om Yesu nêl vô yon ên nêbê, “Vixôhilôg, Ilaija ge wê ob val mug ên vông môp yuu kiyang i vô nivihã lec lê. Lêc bêna lêc kiyang yêp vac xolac hixôn bêga nêbê Xomxo Nu obêc kô myavinê mabu di xomxo obêc yê i nipaên di vô nimi vô i hixôn? ¹³A nêl vô xam bê Ilaija val pyap, lêc xomxo vông môp nipaên vô i tiyi xovôên wê he vông ge, tiyi xocbê kiyang wê plopete kivuu lec i mi i yêp vac kipihac ge.”

Yesu tii vimwo nipaên vêl ên xomxo ti
(*Matyu 17:14-21; Luk 9:37-43*)

¹⁴Yesu hixôn nue ngivihi yon ge milax vô nue vihati, lêc yê wê xomxo tibeac kitucma mi lam dô hixôn nue ngivihi ge, di xomxo wê xovô Moses xolac gee val dô hixôn di he hixôn Yesu nue ngivihi kinêgma lec kiyang. ¹⁵Mêd xomxo vihati gee yê Yesu di yetac mabu om tup mi la vô i di la nêl vidiiên vô i. ¹⁶Mêd Yesu kinêg vô nue ngivihi ên nêbê, “Xam dikeac lec kiyang vatya?” ¹⁷Mêd xomxo ti kidi vac he mahigun di nêl ên nêbê, “Xolac kehe, a kô a nug vux tiga mi lam vô ông, ên vimwo nipaên dô vac i nilô om vông i dô yac di keacên ma, ¹⁸di buc wê vimwo nipaên tyo ob vông yuac vac i nilô ge od hôm i xôn di nêx i lec kibun di mya ngimong lam vac mya

di i kic nivu lecma, di ninivi vô xêkizêc lec. Om a kitaa nume ngivihi ên a nêb he i tii vimwo nipaên tige i loc vêl lê, lêc he tiyiên ma.”

¹⁹Mêd Yesu nêl vô he vihati ên nêbê, “Xam vêx yuu vux gwêbaga, vông vinên wê xam vông ge nôn ma. Om a ob dô hixôn xam di i miloc vô buc tina lê, lêc xam vông i vinê? Di a ob kilê viyin wê xam vông ge di i miloc buc tina lê? Loc kô num tige mi lam.” ²⁰Om he la kô nu tige mi lam vô i, lêc vimwo nipaên wê dô vac nu tyo nilô ge yê Yesu om lutibed vông yuac makikun vac nu tyo nilô di nêx i lec kibun di vông i vô liyil liyil di mya ngimong lam vac mya.

²¹Mêd Yesu kinêg vô nu tige ma ên nêbê, “Vimwo nipaên tige dô vac num tige tiyi klismas vaba?” Lêc xomxo tyo nêl vô Yesu ên nêbê, “Vô buc wê i gên nipwo. ²²Om buc tibeac vimwo nipaên nêx i la vac ngwax di nêx i la vac mia ên nêb ob hi i yib. Om a kitaa ông bê ông obêc tiyi ge od ông xo vigwe pisiv ên xii di ngidu i xôn.” ²³Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Ông nêl ên ông nêbê mêd a obêc tiyi? Lêc a nêl vô ông bê xomxo ti obêc vông i vin ge od tiyi wê ob vông môp vihati ge.” ²⁴Mêd lutibed xomxo tige nêl ên nêbê, “A vông i vin, lêc a o vông i vin xêkizêc lêm, om ông ngidu vông vinên wê a vông ge xôn.” ²⁵Yesu yê wê xomxo tibeac val dô di dival valên om nêl kiyang xêkizêc vô vimwo nipaên ên nêbê, “Ông vimwo nipaên wê ông vông xomxo tiga ninya vô kitu di keacên ma ge, a nêl vô ông bê ông lam lop mi loc vixun vêl ên nu tiga, di ông o léc lôc mi loc vac i nilô i tii vac lêm.” ²⁶Mêd vimwo nipaên iac mabu di hi nu tyo lec kibun sea, di sea i di lam la vêl. Mêd nu tyo yêp tiyiên ma tiyi xocbê xomxo yibên om xomxo tibeac so ên nêb mêd nu tyo yib. ²⁷Lêc Yesu la hôm lec i vigê di vông i le kisii.

²⁸Pyap dêc Yesu lax mi la xumac lôma di lax dô hixôn nue ngivihi léc nue kinêg vô i ên nêbê, “Bêna lê léc xe mô o tiyi wê xe ob tii vimwo nipaên tige vêl lêmê?” ²⁹Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Kitaaên tibed ge wê ob tii vimwo nipaên tibêge vêl, di môp baba ge ti o tiyi lêm.”

Yesu nêl kiyang vông lu yuu lec myavinê wê ob kô ge
(*Matyu 17:22-23; Luk 9:43-45*)

³⁰Yesu he nue ngivihi sea vigwe tige di loc mi la vac vigwe Galili, léc Yesu nêb xomxo i o léc xovô vigwe wê he ob la vac ge lêm, ³¹ên Yesu nêb ob nêl kiyang vô nue ngivihi vaci, om tixuu he ya kiyang bêga nêbê, “Xomxo ob vông Xomxo Nu la vac tibii vigê di he ob hi i yib, léc buc yon obêc lam la vêl ge od obêc kidi lec mavîha tii vac nang.” ³²Yesu nêl bêge léc nue ngivihi lungên kiyang tige kehe di xona om he o kinêg kiyang tyo kehe vô Yesu lêm.

Letya ob tu levac?
(*Matyu 18:1-5; Luk 9:46-48*)

³³He mila Kapaneam di la dô vac xumac lôma, léc Yesu kinêg vô nue ngivihi ên nêbê, “Xam nêl kiyang vatya vôma vac môpê?” ³⁴Lêc he dô

xôa maên, ên buc wê he lam vô môt ge od he ngaênma ên nêb mêd letya obêc tu he nêb mugênê? ³⁵Om Yesu tô mi dô di keac nue ngivihi vigê yuu di tô mi la yuu lam vô i di nêl vô he ên nêbê, “Xomxo ti obêc nêb tu mugên ge od i loc le timuên di vông yuac wê ob ngidu lie vihati xôn ge.” ³⁶Mêd Yesu la kô nipwo ti mi lam vac he mahigun, dêc kiva nipwo tyo lec di nêl vô nue ngivihi ên nêbê, ³⁷“Xomxo ti obêc hêm nipwo tibêga lec ên wê vông i vin a lêg ge od ge tiyi xocbê hêm a lec êno, di xomxo ti wê hêm a lec ge od o tiyi xocbê hêm aca va lec lêm. Nge, hêm xomxo ti wê vông a lam ge lec hixôn êno.”

Xomxo wê o vông vevac vô il lêm ge, tiyi xocbê il nidpîpu
(Luk 9:49-50)

³⁸Jon nêl vô Yesu ên nêbê, “Xolac kehe, xe xê xomxo ti tii vimwo nipaên vêl ên xomxo lec ông lêm, om xe vibu i ên xe nêb i vôngên tibêge i ma, ên xomxo tige o mi dô hixôn xe mi timu vô ông lêm.” ³⁹Lêc Yesu nêl ên nêbê, “Xam o lêc vibu i lêm, ên xomxo ti obêc vông do levac lec a lêg ge od o tiyi wê ob nêl kiyang nipaên lec a decdec ge lêm. ⁴⁰Ên xomxo wê o vông vevac vô il lêm ge, ge tiyi xocbê il nidpîpu wê ob ngidu il xôn ge. ⁴¹A nêl hixôn nôb vô xam bê xomxo ti obêc vông mia numên vô xam ên wê xam vông i vin Kilisi ge od xomxo tige obêc kô nôb nivîha lec timuên.

Môt wê ob vông xomxo vô nipaên
(Matyu 18:6-9; Luk 17:1-2)

⁴²“Xomxo ti obêc vông nipwo tige ti sea vông vinên wê i vông ge di la vac môt nipaên ge od xomxo i nux ngidax lec i kwa di nêx i loc vac gwec madia. ⁴³Di ông vigêm vilu obêc didii ông mi la vac nipaên ge od ông kitov vêl di dô ya vigêm vilubed êdêc loc dô mamviha vac Anutu ben. Ên ông vigêm yuu xôn obêc dô ge od ob nêx ông la vac vigwe nipaên wê ngwax tum xuhu dia di ob yib lêm ge. ⁴⁴[Vac vigwe nipaên tige, myel vêê wê yibên obêc ma ge ob nga xomxo, di ngwax ditum hixôn di yibên ma.] ⁴⁵Di ông vixam vilu obêc didii ông mi la vac môt nipaên ge od ông kitov vêl di dô ya vixam vilubed êdêc loc dô mamviha vac Anutu ben. Ên ông vixam yuu xôn obêc dô ge od ob nêx ông la vac vigwe nipaên. ⁴⁶[Vac vigwe nipaên tige, myel vêê wê yibên obêc ma ge ob nga xomxo, di ngwax ditum hixôn di yibên ma.] ⁴⁷Di ông mamnôn vilu obêc vông ông la vac môt nipaên ge od ông pisupac vêl di dô ya mamnôn vilubed êdêc loc dô vac Anutu ben, ên mamnôn yuu xôn obêc dô ge od ob nêx ông la vac vigwe nipaên. ⁴⁸Vac vigwe nipaên tige, myel vêê wê yibên obêc ma ge ob nga xomxo, di ngwax ditum hixôn di yibên ma. ⁴⁹“Ngwax obêc la lec xomxo vihati tiyi xocbê xomxo hilee sol lec yaên ge. ⁵⁰Sol ge nivîha, lêc sol obêc vô nyen maên ge od il obêc vô vatya vô ên i vô nyen i tii vac nangê? Sol i dô vac xam, di xam dô hixôn lime di xemyaa i vin lec he.”

Yesu nêl kiyang lec môp wê vông ii maên vô nipaên ge
(*Matyu 19:1-12; Luk 16:18*)

10 ¹Yesu sea vîgwe tige di la vac vîgwe levac Judia di la vac vîgwe ti wê yêp mia Jodan vilu ganê. Mêd xomxo tibeac val kitucma vô Yesu om Yesu nêl xolac vô he tiyi môp wê mi vông ila ila ge.

²Mêd Palisi ya val, nêb ob yaxên i om kinêg nêbê, “Môp wê xomxo ob sea vinê ge, xolac nêb môp tibêge tiyi, me tiyiên ma?” ³Lêc Yesu kinêg lax vô he ên nêbê, “Xolac wê Moses vông ge nêbê va vô xamê?” ⁴Om he nêl ên nêbê, “Moses nêl ên nêbê xomxo ti obêc nêb sea vinê ge od ob kivuu kipihac wê nêbê yuu ob seama ge di vông vô vinê lê dêc yuu seama.” ⁵Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Moses kivuu xolac tige vô xam ên wê xam nilôm yen xêkizêc ta ge. ⁶Ên buc mugên ilage wê Anutu tung lag yuu kibun ge, od Anutu tung xomxo vêx yuu xôn vux. ⁷Mêgem môp yêp bêga nêbê vux ob sea ta yuu ma di la dô hixôn vinê, ⁸di yuu ob tiyi xocbê nôn tibeac. Om yuu ob dô tiyi xocbê nôn yuu ge lêm. Nge, yuu ob dô i tiyi xocbê nôn tibeac. ⁹Mêgem môp wê Anutu vông yuu tu nôn tibeac ge, xomxo i o léc tax i tip lêm.”

¹⁰He lax xumac lôma léc nue ngivihi kinêg kiyang tige vô Yesu tii vac nang. ¹¹Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Vux ti obêc sea vinê di la kô vêx paha ngwe ge od ge vông môp yôdac vêx yuu vux. ¹²Di vêx ti obêc sea liya di la kô vux paha ngwe ge od vêx tige vông môp yôdac vêx yuu vux.”

Yesu kitaa lec nue nipipwo
(*Matyu 19:13-15; Luk 18:15-17*)

¹³Xomxo kô nue nipipwo mi la vô Yesu, ên nêb i vyax vigê lec he di kitaa lec he, léc Yesu nue ngivihi kunac he nêb he loc vôên Yesu i ma. ¹⁴Lêc Yesu yê môp wê nue ngivihi vông ge di xêyaa vô myavinê om nêl vô he ên nêbê, “Vông nipipwo i lam vô a di le vac xônên i ma, ên xomxo tibêgee wê tu kehe ên vîgwe kisiinê. ¹⁵A nêl hixôn nôn vô xam bêga bê xomxo ti obêc vông i vin Anutu xolac mi la vac i kwa ngibi tiyi xocbê nipipwo tigae lêm ge od o tiyi wê ob la dô vac Anutu ben ge lêm.” ¹⁶Mêd Yesu kiva nipipwo tige di vyax vigê lec he di kitaa lec he.

Xomxo wê susu tibeac gee
(*Matyu 19:16-30; Luk 18:18-30*)

¹⁷Yesu loc mi la vô môp mi la, di xomxo ti tup mi la vô i vac môp, di la yev vixa kitu vô di kinêg ên nêbê, “Xolac kehe nivîha, a obêc vông bêna êdêc dô magvîha luta léc luta?” ¹⁸Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Bêna léc ông nêl nivîha lec a? Xomxo nivîha ti o dô lêm. Anutu vaci nôn tibeac wê nivîha. ¹⁹Ông xovô Moses xolac pyap wê nêl ên nêbê, ‘Ông o léc hi xomxo i yib lêm. Ông o léc vông yôdac vêx yuu vux lêm. Ông o léc vun xomxo

ngwe susu lêm. Ông o léc nêl kiyang kityooên lec xomxo ti lêm. Ông o léc kityoo xomxo di vô he susu vêl lêm. Ông loc vac tam yuu mam vya kwa ngibi.’” ²⁰Om xomxo tyo nêl vô Yesu ên nêbê, “Xolac kehe, buc wê a gên nipwo di i val tyip gwêbaga, a viac xolac gee vihati mi vông i vô nôn lec.” ²¹Mêd Yesu yê i manôn di xêyaa vin lec i, mêd nêl vô i ên nêbê, “Môp ti gên yêp wê ông ob vông hixôn ge. Ông loc vông susu wê ông vông ge vihati mi tibii i kisuu, di ông vông mone vô xomxo wê nêl susu maên ge, ên ông obêc vông bêge ge od ông obêc kô susu nôn nivaha gê kisii ganê. Ông loc vông bêge di lôm timu vô a vixag.” ²²Xomxo tyo ngô kiyang tige di nilô vô viyin levac ên i susu tibeac. Om sea Yesu di la.

²³Mêd Yesu manôn yê nue ngivihi di nêl vô he ên nêbê, “Xomxo wê susu tibeac ge obêc nêb la vac Anutu ben ge od obêc vông yuac levac vô he.” ²⁴Yesu nue ngivihi ngô kiyang tige di yetac mabu. Lêc Yesu nêl tii vac vô he ên nêbê, “Xam nuge, xomxo obêc nêb la vac Anutu ben ge od yuac levac. ²⁵Bwoc kamel obêc la vac yin kitu tocên ge, od obêc yuac levac, di

xomxo wê susu tibeac ge obêc nêb la vac Anutu ben ge od obêc yuac levac luu vêl.” ²⁶Om Yesu nue ngivihi yetac mabu yocên di nêl vô i ên nêbê, “Obêc tibêge ge od letya tiyi wê obêc la dô maviha vac Anutu ben ge?” ²⁷Lêc Yesu yê manôn la bôbac vô he di nêl ên nêbê, “Xomxo vaci o tiyi lêm, dom Anutu vaci ge od tiyi pyap. Ên môp vihati yang ge, Anutu tiyi wê ob vông ge.”

²⁸Mêd Pita nêl vô Yesu ên nêbê, “Om wê lê. Xe ga, xe sea susu wê xe vông ge vihati dô di lam timu vô ông vixam.” ²⁹Mêd Yesu nêl ên nêbê, “A nêl hixôn nôn vô xam bêga bê xomxo ti obêc sea ben hixôn tae mae lie di nue hixôn yuac yaên wê i vông ge ên wê nêb ob vông a lêg yuu xolac i vô levac ge, ³⁰od xomxo tige obêc kô xumac hixôn yuac yaên tibeac di tae mae lie di nue tibeac gê kibun ga, léc tibii obêc vông myavinê vô i hixôn, di buc timuên ge od obêc la dô maviha luta léc luta. ³¹Lêc xomxo mugên tibeac obêc lax mi la timu, di xomxo timuên tibeac obêc lam la mug.”

Yesu nêl kiyang vông lu yon lec myavinê wê ob kô ge
(*Matyu 20:17-19; Luk 18:31-34*)

³²Yesu he nue ngivihi loc mi la ên nêb ob la Jelusalem. Om he mila vac môp, léc Yesu la mug di nue ngivihi hixôn xomxo ya he timu vô i vixa. Mêd nue ngivihi xo kiyang tibeac, di xomxo wê la hixôn gee, he xona. Mêgem Yesu kô nue ngivihi vigê yuu di tô mi la yuu mi he la dô viyonên di Yesu nêl viyin wê ob tulec i ge kitong vô he, ³³om nêl ên nêbê, “Xam ngô lê. Il ob la Jelusalem, di xomxo ob vông Xomxo Nu vac xomxo levac wê mi si daa gee hixôn xomxo wê xovô Moses xolac gee vigê, di he ob vông kot vô i di hilu kiyang wê ob hi i yib ge xôn di vông i la vac tibii wê o Yuda lêm gee vigê, ³⁴mêd tibii tige ob so vya vô i di pisuv mya lec

di pisa ya yihi di hi i yib, di buc yon obêc lam la vêl ge od obêc kidi lec maviha nang.”

Jems yuu Jon nêb yuu ob tu levac
(*Matyu 20:20-28*)

³⁵Sebedi nu yuu Jems yuu Jon la vô Yesu di nêl vô ên nêbê, “Xolac kehe, xii ob kitaa susu ti vô ông, ên ông vông vô xii.” ³⁶Om Yesu nêl vô yuu ên nêbê, “Om muu nêb a vông bêna vô muuê?” ³⁷Mêd yuu nêl vô i ên nêbê, “Buc wê ông ob dô vac xêseac ge, od xii nêb ông vông lê levac vô xii di xii ngwe ob dô vô ông vigêm vilu hiyôv di ngwe ob dô vô vigêm vilu kêd.” ³⁸Lêc Yesu nêl vô yuu ên nêbê, “Susu wê muu kitaa vô a ge muu o xovô kehe lêm. Di kap wê a ob num vac ge, muu tiyi wê muu ob num vac hixôn, me? Di mia lipacên wê a ob lipac ge, muu tiyi wê muu ob lipac hixôn, me? Ên myavinê levac hixôn viyin obêc hivun a xôn.” ³⁹Mêd yuu nêl vô Yesu ên nêbê, “Xii tiyi pyap.” Lêc Yesu nêl vô yuu ên nêbê, “Vixôhilôg, myavinê wê a ob kilê ge, muu ob kilê hixôn. Di viyin wê a ob tulec ge, obêc tulec muu êno hixôn. ⁴⁰Lêc xomxo wê ob kô lê levac mi dô vô a vigêg hiyôv di dô vô a vigêg kêd ge, a o tiyi wê a ob nêl ge lêm. Ên Anutu vaci ob nêl xomxo wê i viac vigwe pyap vô he ge.”

⁴¹Yesu nue ngivihî vigê yuu ngô kiyang wê Jems yuu Jon nêl ge om he xêyaa vô myavinê vô yuu. ⁴²Om Yesu keac he vihati la vô i di nêl vô he ên nêbê, “Xam xovô ên xam nêbê xomxo wê tu tibii baba nêl levac ge, he mi yong he ên lê levac wê he kô ge, di he mi nêl kiyang xêkizêc vô lie ên nêb he i loc vac kiyang wê he nêl ge kwa ngibi. ⁴³Di xacxam va, xam o lêc vông môp tibêge lêm. Xam ti obêc nêb tu xam nêl levac ge, od i tu xam nêl xomxo yuac. ⁴⁴Di xam ti obêc nêb tu xam nêl mugên ge od i kô lê vidaaên di vông yuac vô lie vihati. ⁴⁵Ên a, Xomxo Nu, a o lam ên a nêb xomxo i vông yuac vô a lêm. Nge, a lam ên a nêb a ob vông yuac vô xomxo ên ngidu he xôn, di a ob xib ên vô xomxo tibeac vêl ên he nêl nipaên.”

Yesu vông xomxo ma tocên ti vô nivihî lec
(*Matyu 20:29-34; Luk 18:35-43*)

⁴⁶Yesu he nue ngivihî hixôn xomxo tibeac ge, he val Jeliko, nang dêc sea Jeliko di la nang. Lêc xomxo matocên ti lê nêbê Batimias wê ma Timias ge dô vô môp ninya, ên mi dô di mi kitaa mone vô tibii wê lam vô môp ge. ⁴⁷Lêc ngô wê Yesu Nasalet val ge, om tyuc vya levac bêga nêbê, “Yesu, Devit nu, ông xo vigwe pisiv ên a.” ⁴⁸Mêd xomxo tibeac higac di nêl ên nêbê, “Ông vyam i ma.” Lêc Batimias ngôên he ma di tyuc vya levac tii vac vac ên nêbê, “Devit nu, ông xo vigwe pisiv ên a.” ⁴⁹Mêgem Yesu val le di nêl ên nêbê, “Xam keac i lam.” Om he la nêl vô Batimias ên nêbê, “Ông xêmyaa i vô nivihî di ông kidi lec mi lam, ên Yesu nêl nêb

ông loc vô i.”⁵⁰ Om Batimias kwax i kol siot vêl di kidi lec lutibed di la vô Yesu.⁵¹ Mêd Yesu kinêg vô i ên nêbê, “Ông nêb a vông bêna vô ôngê?” Lêc xomxo ma tocên tige nêl vô i ên nêbê, “Xomxo levac, a nêb ông vông a magnôn i seac.”⁵² Mêd Yesu nêl vô i ên nêbê, “Om ông lôc, ên vông vinên wê ông vông ge vông ông vô nimviha lec.” Om lutibed xomxo tyo manôn seac di i yê vîgwe mêd la hixôn Yesu mi he la.

Yesu la vac vîgwe Jelusalem tiyi xocbê xomxo levac ge
(*Matyu 21:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19*)

11 ¹ Yesu he nue ngivihî loc mi la ên nêb ob la Jelusalem. He la vac vîgwe Betpasi yuu Betani wê yêp kwabo vô kitôn Oliv ge. Vîgwe yuu ge yêp kwabo vô Jelusalem. Om Yesu vông nue ngivihî yuu la, ² di nêl vô yuu ên nêbê, “Muu loc vac vîgwe ti wê yêp vilu ganê. Wê muu obêc mîla ge od muu ob wê donki wê gên ligên ge ti wê xomxo vô yihî lec kwa di i dile ge. Donki tige xomxo ti gên o dô lec îla lêm. Om muu piwelac yihî vêl ên di didii i mî lam. ³ Lêc xomxo ti obêc kinêg muu ên nêbê, ‘Muu ob piwelac yihî tige vêl ên va?’ ge od muu nêl vô bê ‘Apumtau nêb ob kô mî vông yuac lec di obêc vông i lôm lutibed.’”

⁴ Yesu nêl bêge vô yuu di yuu loc mî la, di mîla yê bwoc donki ti wê xomxo ku xôn di ku lec xumac ti vuayen di i dile kwabo vac môt ge, mêd yuu piwelac yihî vêl, ⁵ lêc xomxo wê dile ge nêl vô yuu ên nêbê, “Bêna lêc muu dipiwelac yihî vêl ên donki tige?” ⁶ Om yuu nêl i tiyi kiyang wê Yesu nêl vô yuu ge, mêd xomxo tige tyuc lec, ⁷ om yuu didii donki tige mî lax vô Yesu, mêd yuu vax yuu ngakwi lec kisii dêc Yesu dô lec. ⁸ Mêd xomxo tibeac vax he nivimihî lec môt di he ya kô xax lihi wê he la kô vac yuac ge mî vax vac môt wê Yesu ob xoc vô ge. Môt tige wê he mî kô xomxo levac lec ge. ⁹ Mêgem he wê la mug hixôn he wê timu vô Yesu gee, he vihati tyuc ên nêbê,

“Il ob pimil Anutu. Di il ob hi vixad i pec ên xomxo ti wê tu Apumtau manôn mî val ge.

¹⁰ Il ob hi vixad ên il nêd king wê val gwêbaga, ên ob viac il tiyi xocbê bug Devit viac il ilage. Il ob vông Anutu lê i vô levac di i yêp kisii.”

¹¹ Mêd Yesu mîla Jelusalem di la vîlee vac Anutu xumac ngîbua mî la yê susu vihati ge pyap, mêd hiyôv hoo la di vîgwe ob buc, om Yesu hixôn nue ngivihî vîgê yuu di tô mî la yuu, he lax mî la vîgwe Betani.

Yesu nêl vya lôc hîguc nêb i vuac nôn lêm
(*Matyu 21:18-19*)

¹² Vîgwe vidiiên titige Yesu he nue ngivihî sea Betani di la, lêc vip den Yesu. ¹³ Om Yesu yê ma la hîguc ti wê le teva ge di lihi levac om la kwabo ên nêb ob yê bêc nôn ya yux lec ge od ob ya. Om la yê, lêc lihi pileva di

nôn ti o yux lec lêm, ên buc wê nônon ob yux lec ge gên yêp. ¹⁴Om Yesu nêl kiyang xêkizêc lec hîguc ên nêbê, “Tiyi buc vihati yang ge ông ob vuac nônon ti i tii vac lêm.” Yesu nêl bêge di nue ngîvihi ngô hixôn.

Yesu tii tibii wê vông vitevac vac Anutu xumac ngîbua gee la vêl
(*Matyu 21:12-17; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22*)

¹⁵He mila Jelusalem mêd Yesu la vac Anutu xumac ngîbua di la tii xomxo wê divông vitevac gee la vêl, di xomxo wê vông mone luuma gee, Yesu kîpyax he nênon tevol sea, di xomxo wê vông vitevac lec menac gee, Yesu kîpyax he nênon sia sea, ¹⁶di Yesu vîbu xomxo nêb he i o lêc kilê he susu mi loc vac xumac ngîbua lêm. ¹⁷Mêd

Yesu nêl vô he ên nêbê, “Anutu vya yêp vac xolac bêga nêbê, ‘Xumac wê a vông ge, xomxo vac vîgwe vihati gee, he ob kitaa vac.’ Xolac nêl bêge, lêc xam vông i tu xocbê xumac wê tibii yôdac ob xôpac vac ge.”

¹⁸Mêd xomxo levac wê mi si daa gee hixôn he wê xovô Moses xolac gee ngô kiyang tige om myag môp wê ob hi Yesu yib lec ge, lêc he xona ên Yesu ên wê xomxo vihati yetac ên kiyang wê Yesu nêl ge. ¹⁹Yesu he nue ngîvihi dô di vîgwe buc om he sea Jelusalem di lax mi la Betani.

Kitaaên wê xomxo vông vinên vông ge ob vô nônon lec
(*Matyu 21:20-22*)

²⁰Vîgwe vîdiên titige, he lax mi la Jelusalem lêc yê wê hîguc tige lihi yal vêl di mupac vac kitôn di i la tô kehe. ²¹Mêd Pita xovô kiyang wê Yesu nêl vihevage om nêl vô i ên nêbê, “Xolac kehe, wê lê. Xax ti wê ông nêl vyam lôc vihevage, tyo mupac.” ²²Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam vông i vin Anutu. ²³A nêl hixôn nônon vô xam bêga bê xomxo ti obêc nêl vô kitôn tige bê i pul vêl mi loc vac gwec, di xomxo tige nilô ob vông yuu lêm, nge, obêc vông i vin xêkizêc ên nêbê kiyang wê i nêl ge ob vô nônon lec ge od ob vô nônon lec. ²⁴Om a nêl vô xam bêga bê xam obêc nêb kitaa susu ti vô Anutu ge od xam vông i vin xêkizêc bê xam obêc kô susu tige, ên xam obêc vông bêge ge od xam obêc kô i tiyi wê xam kitaa ge.

²⁵“Di buc wê xam ob kitaa vô Anutu ge od lime ti nênon soên obêc yêp vô xam ge od xam kitya nîpaên tige vêl lê, êdêc Mag wê dô lag puunê ge i kitya xam nênon nîpaên vêl hixôn. ²⁶[Lêc xam obêc kitya lim tige nênon nîpaên vêl lêm ge od Mag wê dô kisiinê ge obêc kitya xam nênon nîpaên vêl êno lêm.]”

Xomxo kinêg xêkizêc wê Yesu vông ge kehe
(*Matyu 21:23-27; Luk 20:1-8*)

²⁷Yesu he nue ngîvihi milax Jelusalem tii vac, mêd Yesu la vîlee vac Anutu xumac ngîbua lêc xomxo levac wê mi si daa gee hixôn xomxo wê xovô Moses xolac gee hixôn he Yuda levac levac, he val vô Yesu, ²⁸di

val kinêg vô i ên nêbê, “Letya vông ông lam ên nêb ông lam vông môt tibêge? Ông tu letya manôn di vông môt tibêge?” ²⁹Lêc Yesu luu he vya di nêl lax vô he ên nêbê, “A êno ob kinêg kiyang ti vô xam, di xam obêc nêl kitong ge od a ob nêl xomxo ti wê vông a lam ge kitong vô xam. ³⁰Om a ob kinêg xam bêga bê môt wê Jon Lipacên lipac xomxo ge, môt tige kehe yêp vô letya? Ge yêp vô Anutu lag kisiinê, me yêp vô xomxo kibun ga? Xam nêl kehe kitong vô a.”

³¹Om he ngaênma di nêl voma ên nêbê, “Il obêc nêb va? Ên il obêc nêl bê Anutu lag kisiinê vông Jon lam ge od Yesu obêc nêl vô il bê, ‘Bêna lêc xam o vông i vin kiyang wê Jon nêl ge lêmê?’ ³²Lêc il obêc nêl bê xomxo kibun ga vông Jon la lipac xomxo ge od tiyiên ob ma.” He nêl bêge, ên he xona ên xomxo, ên xomxo vihati vông i vin ên he nêbê Jon ge plopet nôn. ³³Mêgem he nêl vô Yesu ên nêbê, “Xe o xovô lêm.” Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “Om a êno ob nêl xomxo ti wê vông xêkizêc vô a ge kitong vô xam lêm.”

Kiyang pilepacên lec xomxo nipaên wê viac yuac ge

(*Matyu 21:33-46; Luk 20:9-19*)

12 ¹Mêd Yesu nêl kiyang pilepacên ti vô xomxo bêga ên nêbê, “Xomxo ti xin wain vac yuac di ku xenac kisuu lec di yev lôva ti wê xomxo ob gig xax nôn vac ge di lox xumac wê xomxo ob dô vac di viac yuac ge. Mêd xomxo tige nêb ob la dô vac vîgwe teva ngwe, om vông yuac tige vac xomxo ya vîgê ên nêb he i viac. Pyap di xomxo tige la dô teva ngwe, ²di buc wê wain huu ge om vông nue yuac ti lax mi la vô xomxo wê viac yuac wain ge ên nêb i loc kô wain nôn ya. ³Xomxo tyo mila, lêc xomxo wê vông yuac lec wain ge hôm i xôn di hi i di vông i lax mi la pileva. ⁴Nang dêc xomxo ti wê i yuac ge vông nue yuac ngwe la vô he nang, lêc he hi i lec bazub di vô vya nipaên vô i di vông i lax mi la nêb. ⁵Mêd xomxo levac vông nu yuac ti wê vông yon ge la nang, lêc xomxo tige hi i yib. Mêd xomxo tyo vông nue yuac toto la lêc he hi he ya vô nipaên di hi he ya yib. ⁶Mêd xomxo tibed dô hixôn xomxo levac tige. Ge i nu tuc wê i xêyaa vin lec i ge om buc ti lêc xomxo levac tyo vông nu tuc la vô xomxo wê viac i yuac ge, ên nêl ên nêbê, ‘Ga aca va nug om he ob kô i lec nivîha di la vac kiyang wê i vông ge kwa ngîbi.’ ⁷Lêc xomxo wê viac yuac tige nêl voma ên nêbê, ‘Xomxo tige wê obêc tu yuac kehe om il ob hi i yib êdêc yuac ga i tu il xe.’ ⁸Om he hôm i xôn di hi i yib, di nêx i nôn la yêp vô yuac nînya.

⁹“Om xomxo ti wê i yuac ge ob vô vatya? Ge ob la hi xomxo tige yib di vông i yuac vô xomxo baba mi he viac nang.

¹⁰“Kiyang wê yêp vac Anutu xolac ge xam mêd o kitong lêm? Ên kiyang yêp bêga nêbê,

‘Ngîdax ti wê xomxo xumac loxên yê lêc nêbê tiyiên ma ge, ge wê tu ngîdax xêkizêc wê ob hôm xumac xôn ge. ¹¹Apumtau vaci vông tige om xe xê tiyi xocbê susu nivîha yang ge.’”

¹²Xomxo levac wê mi si daa gee hixôn xomxo wê xovô Moses xolac gee, he xovô ên he nêbê Yesu nêl kiyang pilepacên tige lec he, om he nêb he ob hôm Yesu xôn, lêc he xona ên xomxo tibeac, om he sea Yesu di la.

Xomxo kinêg Yesu lec mone wê ob tung vô Sisa ge
(*Matyu 22:15-22; Luk 20:20-26*)

¹³He vông Palisi ya hixôn Helot nue ya la vô Yesu ên nêb ob kityoo Yesu ên vông i nêl kiyang ya i so. ¹⁴Om he val nêl vô i ên nêbê, “Xolac kehe, xe xovô ên xe nêbê ông ge wê ông nêl kiyang hixôn nôn di ông o xona ên xomxo ti lêm, ên ông wê xomxo vihati tiyima, om ông mi nêl kiyang nôn di ông tixuu xomxo vihati ya kiyang wê Anutu vông ge. Om xe nêb xe ob kinêg vô ông bê tiyi wê il Yuda ob vông mone takis vô king Sisa ge, me il vôngên ob ma?”

¹⁵Lêc Yesu xovô kiyang kityooên wê yêp vac he nilô ge om nêl vô he ên nêbê, “Bêna lêc xam nêb xam ob yaxên a? Xam kô mone ti mi lam ên a xê.” ¹⁶Om he kô mone ti mi lam, di Yesu kinêg vô he ên nêbê, “Letya kinu yuu lê wê yêp lec mone tiga?” Om he nêl ên nêbê, “Sisa kinu yuu lê.” ¹⁷Mêgem Yesu nêl vô he ên nêbê, “Om susu wê Sisa xe ge, xam vông i loc vô Sisa, di susu wê Anutu xe ge, xam vông i loc vô Anutu.” Mêd xomxo tigege ngô kiyang wê Yesu nêl ge di yetac mabu.

He kinêg vô Yesu lec môp wê xomxo ob kidi lec vac yibên ge
(*Matyu 22:23-33; Luk 20:27-40*)

¹⁸Xomxo Sadyusi ya val vô Yesu. He Sadyusi ge, he vông i vin ên he nêbê xomxo ob kidi lec vac yibên lêm. Om he la nêl vô Yesu ên nêbê, ¹⁹“Xolac kehe, Moses xolac nêl bêga vô il ên nêbê xomxo ti obêc kô vêx ti lêc nu ma di liya yib di vinê dô ge od vux tyo li timuên ob ii vêx tyo nang di vông nue, êdêc nue i tu susu wê ma yibên vông ge kehe. Moses xolac nêl bêge, ²⁰om wê vux vigê vilu di sec yuu ob dô lec ta yuu ma tived, dêc li tuc obêc kô vêx ti lêc yib di nu ma ge, ²¹od li môn ob ii vêx tige i tii vac nang, lêc wê obêc yib di nu ma ge od li gwaa ob ii nang, lêc wê li gwaa obêc yib ge ²²od lie timuên vihati ob timu vô môp tived ge dêc ii vêx tige, lêc wê vihati obêc yib di nue ma, dêc vêx tyo obêc yib timuên. ²³Om xe nêb xe ob kinêg vô ông bê buc wê xomxo yibên obêc kidi lec ge od vêx tige obêc tu vux tina vinê? Ên vux vigê vilu di sec yuu, he xôn ii vêx tived lec buc wê he dô maviha ge.”

²⁴Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam nêl i so di kehe bêga nêbê xam o xovô kiyang wê yêp vac xolac ge lêm, di xam o xovô xêkizêc wê Anutu vông ge lêm. ²⁵Ên buc wê xomxo obêc kidi lec maviha vac yibên ge, vêx yuu vux ob iima vô buc tige lêm. Nge, he ob dô tiyi xocbê angela lag puunê ge.

²⁶“Di kiyang lec môp wê xomxo yibên ob kidi lec maviha ge, xam mêd lungên kiyang bo ti wê Moses kivuu lec xax wê ngwax ditum lec ge? Vac

kiyang tige Moses kivuu Anutu vya wê nêl vô i ge mi i yêp vac kipihac xolac bêga nêbê, 'A ga, Anutu wê Eblaham yuu Aisak yon Jekop mi kitaa vô a.' ²⁷Om kiyang tige nêl kitong ên nêbê Anutu o tu xomxo yibên nêl Anutu lêm. Nge, Anutu tu xomxo maviha nêl Anutu. Om kiyang wê xam nêl ên xam nêbê xomxo ob kidi lec vac yibên lêm ge, xam nêl i so."

Xolac yuu wê nginoo xolac baba vêl ge
(*Matyu 22:34-40; Luk 10:25-28*)

²⁸Xomxo wê xovô Moses xolac ge ti val ngô wê he ngaênma lec kiyang ge di ngô wê Yesu luu he kiyang ya kiyang nivihia ge, om kinêg vô Yesu ên nêbê, "Xolac wê Anutu nêl vô Moses ge, tina wê nginoo xolac baba vêl ge? ²⁹Om Yesu nêl vô i ên nêbê, "Xolac ti wê yêp tax di nginoo baba vêl ge bêga nêbê, 'Xam xomxo Islel, xam ngô lê. Il Apumtau Anutu, i Apumtau tived. ³⁰Ông xêmyaa i vin lec ông Apumtau Anutu di ông vông nilôm yen yuu piyôp di xêkizêc hixôn kinum i loc diluhu vô Anutu.' ³¹Di xolac ti wê vông yuu ge yêp bêga nêbê, 'Ông xêmyaa i vin lec xomxo baba i tiyi xocbê ông xêmyaa vin lec ôcông va ge.' Xolac baba ti o nginoo xolac yuu ge vêl lêm."

³²Mêd xomxo tige nêl vô Yesu ên nêbê, "Xolac kehe, ông nêl ge nivihia. Ông nêl kiyang nôn ên ông nêbê Anutu ge tived di ngwe o dô hixôn i lêm. ³³Om il xêdyaa ob vin lec i di il ob vông nilôd yuu piyôp hixôn xêkizêc vihati i loc diluhu vô Anutu, di il xêdyaa ob vin lec xomxo baba tiyi xocbê il xêdyaa vin lec icil va ge, ên il obêc vông bêge ge od ob nivihia luu daa wê xomxo mi si lec ngwax hixôn daa baba ya vêl."

³⁴Mêd Yesu ngô wê xomxo tige nêl kiyang hixôn piyôp nivihia ge om nêl vô i ên nêbê, "Ông o dô teva ên Anutu ben kisiinê lêm." Mêd xomxo vihati xona ên wê ob kinêg kiyang ya vô Yesu nang ge.

Yesu kinêg lê Kilisi vô he
(*Matyu 22:41-46; Luk 20:41-44*)

³⁵Yesu la nêl xolac vô xomxo vac Anutu xumac ngibua di nêl bo ti hixôn bêga nêbê, "Bêna lêc xomxo wê xovô Moses xolac ge nêl ên he nêbê Kilisi wê Anutu nêb ob vông i lam ge, ge Devit nu? ³⁶Ên Myakilôhô Ngibua vông xovôên vô Devit om Devit vaci kivuu kiyang bêga nêbê,

'Apumtau Anutu nêl vô a Apumtau ên nêbê, Ông dô vô a vigêg hiyôv di a obêc vông tibii wê vông vevac vô ông ge he i dô vac ông kwa ngibi.'

³⁷Om kiyang tige, Devit vaci nêl lec Kilisi ên nêbê i Apumtau. Om bêna lêc xomxo nêl ên nêbê Kilisi ge Devit bue timuên ti?" Mêd xomxo tibeac nêb ob ngô kiyang wê Yesu mi nêl ge.

Yesu nêl xomxo wê xovô Moses xolac gee nêl nipaên kitong
(*Matyu 23:1-36; Luk 11:37-54; Luk 20:45-47*)

³⁸Yesu nêl kiyang vô xomxo bêga ên nêbê, “Xam xona nêl ên xomxo wê xovô Moses xolac gee, ên he xêyaa vin lec môt wê he ob vinyum ngakwi dia di la vilee lec wetôv, ên he nêb xomxo i yê he di kô he lec, ³⁹di he obêc la vac xumac lilo, me he ob la ya vizid levac ge, od he nêb he ob dô lec sia nivîha wê xomxo levac mi dô lec ge. ⁴⁰Lêc he mi vô xomxo vêxôv nêl susu yuu xumac vêl ên he, di buc wê he ob kitaa ge od he viyum nêl nipaên vac kitaaên dia. Om he ob kô myaviwen levac mabu luu vêl.”

Vêxôv ti vông daa vô Anutu ge
(*Luk 21:1-4*)

⁴¹Yesu dô kwabo vô kilong wê xomxo mi tung mone daa vac ge di yê wê xomxo tibeac lam tung mone vac ge. Mêd xomxo wê mone levac gee he lam tung mone levac vac kilong, ⁴²mêd vêxôv wê nêl mone ma ge ti val tung mone hi yuu tya vac kilong. ⁴³Mêd Yesu keac nue ngivîhi lam vô i di nêl vô he ên nêbê, “A ob nêl hixôn nôl vô xam bê mone hi nôl yuu tya wê vêxôv tiga lam tung vac kilong ge nginoo mone wê xomxo baba lam tung ge vêl. ⁴⁴Ên he mone levac dô, lêc he lam tung viwen di he xe levac dô, di vêxôv tiga, i nêl mone ma lêc lam tung mone yuu tya wê i vông ge la vac kilong, di ti o dô wê ob kisuu xen yaên lec mi ya ge lêm.”

Yesu nêl lec viyin wê ob val timuên ge
(*Matyu 24:1-14; Luk 21:5-19*)

13 ¹Yesu lop vac Anutu xumac ngîbua ên nêb ob la, lêc nue ngivîhi ti nêl vô i ên nêbê, “Xolac kehe, xumac tigae, nivîha yang di tibii lox ya ngidax nivîhaviha.” ²Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Xumac levac wê xam diwê ga, a nêl vô xam bê obêc buc timuên ge od ngidax tigae, ngwe ob dô lec ngwe kisii lêm. Ên tibii ob dii di nêx sea.”

³Mêd Yesu la dô lec kitôn Oliv wê yuu xôn Anutu xumac ngîbua le tiyima ge, lêc Pita yuu Jems di Jon yuu Andlu mîla vô Yesu di heche va dô, di he kinêg vô Yesu ên nêbê, ⁴“Xe nêb ông nêl vô xe bê kiyang wê ông nêl lec xumac ngîbua ge obêc vô nôl lec yelacna? Di do tina wê obêc val vô xe tax ên xe xê di xovô bê kiyang tige obêc vô nôl lecê?”

⁵Mêgem Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam viac xam nivîha êdêc xomxo i o lêc kityoo xam lêm. ⁶Ên xomxo tibeac obêc val nêl a lêg di nêl bêga nêbê he Kilisi om obêc kityoo xomxo tibeac.

⁷“Di xam obêc ngô kiyang wê nêbê vevac tyip vac viğwe ya mi xomxo hima ge od le i lêc yetac di xona lêm. Ên vevac tige obêc val, lêc ge o buc myahîpu tyo lêm. Nge, buc tyo gên yêp. ⁸Ên tibii viyang ngwe ob

vông vevac vô viyang ngwe, di tibii viyang viyang ob dô kidu kidu di vông vevac voma, di ngayêg ob yoc vac vigwe ya di vip ob den xomxo vac vigwe ya. Om viyin tigeê wê ob val taxlee vô xomxo lêc viyin tibeac gên yêp wê ob val timuên.

⁹“Xacxam va viac xam nivîha, ên xomxo obêc hôm xam xôn di vông xam la le kot vô kaunsil manôn, di he ob hi xam vac xumac lilo nilô, di he ob vông xam la le vô king hixôn gavman levac manôn mi he vông kot vô xam ên wê xam vông i vin a ge, om xam ob nêl a xolac kitong vô he. ¹⁰Ên xomxo vihati ob ngô xolac pyap lê, dêc buc myahîpu ob val timuên. ¹¹Mêd buc wê he obêc hôm xam xôn di vông xam la vac kot ge od le i lêc xona di nêl bê ‘Xe ob nêl kiyang bêna vô he?’ lêm. Buc wê xam ob la le vô he manôn ge od xam nêl i tiyi kiyang wê Myakilôhô Ngibua ob vông vô xam vô buc tige, ên kiyang wê xam ob nêl ge obêc tiyi xocbê xacxam va kiyang ge lêm. Nge, ge kiyang wê Myakilôhô Ngibua vông vô xam ge. ¹²Vô buc tige xomxo ya obêc vông heche va lie la vac tibii vigê ên nêb tibii i hi he yib, di mae obêc vông heche va nue vô tibii bêge êno, di nue obêc yê tae mae nipaên di vông he vac tibii vigê di tibii obêc hi he yib. ¹³Mêd xomxo vihati obêc yê xam nipaên ên wê xam vông i vin a lêg ge. Di xomxo ti obêc le xêkizêc vac vông vinên di i la tyip vô buc myahîpu ge od Anutu obêc vông i la dô vac i ben.

Nipaên nôn obêc val timuên
(*Matyu 24:15-28; Luk 21:20-24*)

¹⁴“Obêc buc timuên ge, susu nipaên nôn wê ob vông vigwe vô nipaên ge obêc la le vac vigwe ngibua ti wê xomxo vibu nêbê susu nivîha pileva ob le vac ge. (Xam wê xam kitong kiyang tiga, xam xovô kiyang tiga kehe lê.) Di buc wê susu tige obêc val le seac ge od xomxo wê dô vac vigweJudia ge, he i pec mi loc lec vigwe kitôn, ¹⁵om he wê dô lec xumac kisii ge he i o lêc lop mi lax kô susu ti vac xumac nilô lêm, ¹⁶di he wê dô vac yuac lôma ge he i o lêc pop mi lax kô vinyumên ti hixôn lêm. ¹⁷Di vêx wê nu dô vac xêyaa hixôn vêx wê vông lul vô nue ge, he ob dô vac viyin levac vô buc tige. ¹⁸Mêgem xam kîtaa vô Anutu bê viyin tige i o lêc val vô buc wê lun yuu ningigooên ge lêm, ¹⁹ên viyin wê ob val vô buc tige obêc levac mabu yocên luu viyin baba vihati vêl. Ên buc mugên ilage wê Anutu tung susu vihati ge di i val vô buc gwêbaga, hixôn buc wê ob val timuên ge, viyin tulec xomxo, lêc o tiyi xocbê viyin wê a nêl ga lêm. ²⁰Viyin tige obêc levac mabu, lêc Anutu obêc xovô xomxo wê i vînoo pyap nêb he tu ixê ge om ob tax buc tige tip myabo. Ên buc obêc yêp dia ge od viyin tige obêc kitya xomxo vihati vêl.

²¹“Vô buc tige xomxo ti obêc nêl vô xam ên nêbê, ‘Xam wê lê. Kîlisi dô ga,’ me obêc nêl bêga nêbê, ‘Kîlisi dô ganê’ ge od xam o lêc vông i vin lêm. ²²Ên xomxo kityooên ya obêc val nêbê he Kîlisi me he plopete, di he ob vông

do levac hixôn do toto wê xomxo ob yetac ên ge di pilepac xomxo nilô la vô kiyang kityooên wê he nêl ge, om obêc tiyi ge od obêc kityoo xomxo wê Anutu vinoo he pyap ge ya hixôn. ²³Mêgem xam xona ên xam di viac xam nivihia, ên kiyang wê ob vô nôn lec timuên ge a nêl vihati kitong yêp seac vô xam.

Buc wê Xomxo Nu ob vena ge
(*Matyu 24:29-31; Luk 21:25-28*)

²⁴“Viyin levac tige obêc tip la vêl, nang dêc hiyôv yuu dentuc ob vô mapitoc di linacên obêc ma, ²⁵di pitua lag puunê obêc tô sea mi lam, di susu xêkizêc wê kisii ganê ge ob vô yocycoc mi la di lôm. ²⁶Mêd vô buc tige xomxo ob yê Xomxo Nu ob lam vac viyobtoc hixôn xêseac yuu xêkizêc levac di lam. ²⁷Mêd a ob vông angela loc vac viğwe vihati di i loc tiyi kibun yuu lag myahipu di loc vilu vô xomxo wê Anutu vinoo he pyap ge vihati.

Kiyang pilepacên lec xax wê mi pwoc ge
(*Matyu 24:32-35; Luk 21:29-33*)

²⁸“Xam xovô kiyang lec xuc. Ên xuc obêc val ge od xam xovô ên xam nêbê buc wê susu ob vô nôn nivihia lec ge val. ²⁹Mêgem xam obêc wê susu wê a nêl vô xam ga obêc vô nôn lec ge od xam obêc xovô bêga bê buc wê a obêc lop mi lôm ge vô kwabo lec. ³⁰A nêl hixôn nôn vô xam bê xomxo wê dô gwêbaga ge obêc dô di kiyang wê a nêl ga vihati obêc vô nôn lec vêl lê. ³¹Lag yuu kibun xôa obêc ma, di a kiyang ti xôa obêc ma hixôn lêm. Nge, vihati obêc yêp.

Xomxo ti o xovô buc wê Yesu obêc vena lec ge lêm
(*Matyu 24:36-44*)

³²“Buc ti wê kiyang tige ob vô nôn lec ge, xomxo ti o xovô buc tige lêm, di angela wê dô lag puunê ge êno o xovô buc tige lêm, di Anutu nu a, a êno lungên, di Mag vaci tived wê xovô buc tige. ³³Om xam viac xam di bin buc wê Xomxo Nu ob vena lec ge, ên buc tige xam o xovô lêm.

³⁴“Ge tiyi xocbê xomxo ti sea ben ên nêb ob la dô viğwe bangwe, om vông vuac wê i vông ge vac nue toto viğê ên nêb he i viac, di nêl vô xomxo ti wê mi viac vuayen ge nêb i dô di yaxên buc wê ob vena lec ge. ³⁵Mêgem xam êno, xam dô mi yaxên buc, ên xam o xovô buc wê xomxo levac tyo ob vena lec ge lêm, om mêd obêc vena vô bucên me vivuaên mahigun, me wê kokilêx ob vô vya ge me viğwe vidiiên, ge xam lungên. ³⁶Om xam dô mi yaxên, ên gec léc xam diwêp di i vena lutibed. ³⁷Om kiyang ga, a nêl vô xam di a nêl vô xomxo vihati hixôn bêga ên a nêbê xam dô di yaxên buc tige.”

Xomxo levac wê Yuda gee nêb ob hi Yesu i yib
(*Matyu 26:1-5; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53*)

14 ¹Buc yuu obêc lam la vêl ge od xomxo Yuda ob myêl levac di ya blet xêkizêc wê yis maên ge ên nêb ob xovô buc Pasova. Mêd

xomxo levac wê mi si daa gee hixôn xomxo wê xovô Moses xolac gee, he myag môp wê nêb ob hôm Yesu xôn xôpacên di hi i yib ge. ²Lêc he nêl ên he nêbê, “Il ob hôm i xôn lec buc levac Pasova lêm, ên xomxo obêc yê il nipaên di vông vevac vô il.”

Vêx ti too mia nivivea lec Yesu bazub

(Matyu 26:6-13; Jon 12:1-8)

³Yesu la vîgwe Betani di la dô vac Saimon ben. Saimon ge wê kityax mahizihizi ya ninivi ilage, lêc gwêbaga vô nivîha lec. Mêd Yesu dô mi ya hixôn i, di vêx ti kô butol nivîha wê mia nivivea nivîha le vac ge ti mi lam vô i. Mia tige mone levac. Mêd vêx tige tax butol mya di too mia nivivea tige lec Yesu bazub. ⁴Lêc xomxo wê dô ge, he ya yê môp tige tiyiên ma di nêl voma ên nêbê, “Bêna lêc vêx tige too mia tige sea? ⁵Mia tige tiyi wê il ob vông mi tibii i kisuu lec mone yul yon di il ob vông mone vô tibii wê nêl susu maên gee lê, lêc vêx tige too sea.” Om he xêyaa vô nipaên di he kunac vêx tige. ⁶Lêc Yesu nêl ên nêbê, “Bêna lêc xam vông viyin vô vêx tige? Xam vông i dô. Ên môp wê i vông vô a ge, nivîha. ⁷Ên xomxo wê nêl susu maên gee ob dô hixôn xam luta, om xam obêc nêb vông môp nivîha vô he ge, od buc tibeac yêp tiyi wê xam ob vông ge. Lêc a ga, a ob dô hixôn xam buc dia lêm. ⁸Vêx tige vông môp tiyi xocbê yêp vô i ge, ên a gên o xib lêm, lêc i lam lipac mia nivivea lec a, om tiyi xocbê viac a nignivi wê xomxo ob yev a vac lôva ge. ⁹A nêl hixôn nôn vô xam bêga bê vac vîgwe vihati wê xomxo ob la nêl xolac vac ge, xomxo ob nêl vêx tige kitong hixôn, om xomxo vihati ob xovô môp nivîha wê i vông ge.”

Judas nêb ob vông Yesu vac xomxo levac vîgê

(Matyu 26:14-16; Luk 22:3-6)

¹⁰Judas Iskaliot ge Yesu nu ngîvihi ti, lêc la vô xomxo levac wê mi si daa gee, ên nêb ob vông Yesu i loc vac he vîgê. ¹¹Mêd he ngô kiyang wê Judas nêl ge di nilô vô nivîha, om he hilu kiyang xôn nêb ob vông mone ya vô Judas. Mêd Judas myag môp wê ob vông Yesu vac he vîgê ge.

Yesu ya bwoc sipsip hixôn nue ngîvihi

(Matyu 26:17-25; Luk 22:7-14,21-23; Jon 13:21-30)

¹²Buc wê xomxo Yuda ob ya blet wê yis maên ge val, om buc taxlee ge wê he ob hi bwoc sipsip mi ya ên xovô buc Pasova ge, om Yesu nue ngîvihi kinêg vô i ên nêbê, “Xe ob la viac xumac nilô tina wê il ob xa yaên vac lec buc Pasova ge?” ¹³Om Yesu vông nue ngîvihi yuu la di nêl vô yuu ên nêbê, “Muu loc vac vîgwe Jelusalem, di muu obêc mîla vô xomxo vux ti wê kilê mia vac dêg ge, od muu loc vô i vîxa, ¹⁴di obêc la vac xumac lôma ge od muu nêl vô xomxo ti wê i xumac ge bêga bê,

‘Xolac kehe nêb xii lam kinêg vô ông bê xumac nilô tina wê i hixôn nue ngivihi ob ya yaên vac lec buc Pasova ge?’ ¹⁵Muu obêc kinêg bêge vô i ge od obêc hilung xumac nilô levac ti wê yêp kisii ge vô muu, di susu wê il ob xa lec di dô lec ge le vac xumac tige pyap, om muu viac yaên wê il ob xa ge vac xumac nilô tige.” ¹⁶Yesu nêl bêge vô yuu om yuu loc mi la Jelusalem, di mila yê tiyi xocbê Yesu nêl ge, mêgem yuu la viac yaên wê he ob ya ge.

¹⁷Hiyôv hoo la di vigwe ob buc, om Yesu hixôn nue ngivihi vigê yuu di tô mi la yuu mila, ¹⁸mêd he la dô mi ya, lêc Yesu nêl ên nêbê, “A nêl hixôn nôn vô xam bêga bê xam wê il xa yaên hixônma ge ti obêc nêl a kitong vô xomxo levac levac.” ¹⁹Kiyang tige vông he nilô vô viyin om he toto kinêg lax vô Yesu ên nêbê, “Mêd a yuubê, me?” ²⁰Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam vigê yuu di tô mi la yuu ge, ti obêc nêl a kitong. Ge xomxo ti wê xii xôn vigêm ob la vac dipac nilô ge. ²¹Vixôhilôg, Xomxo Nu ob yib tiyi xocbê xolac nêl ilage, lêc xomxo ti wê ob vông Xomxo Nu la vac tibii vigê ge, obêc kô myaviwen nipaên lec timuên. Om xomxo tige yubacên obêc ma ilage ge od obêc nivîha.”

Yesu vông pasa vô nue ngivihi

(Matyu 26:26-30; Luk 22:15-20; 1 Kolin 11:23-25)

²²He diya, dêc Yesu hôm blet ti di kitaa lec mêd hibû di vông vô he di nêl ên nêbê, “Hôm mi wa. Ga a nignivi.” ²³Nang dêc hôm kap wê wain le vac ge di kitaa lec mêd vông vô he di he toto num vac. ²⁴Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “Ga a hi wê a ob kipyax sea ên a nêb i ngidu xomxo tibeac xôn, om ob vông kiyang wê Anutu hilu pyap ge i vô nôn lec. ²⁵A nêl hixôn nôn vô xam bê a obêc num mia wain i tii vac nang lêm di i loc tyip vô buc wê a ob num wain paha vac Anutu ben ge.”

²⁶He vông lilo ti pyap di loc mi la lec kitôn Oliv.

Yesu nêl ên nêb Pita obêc yax i vun

(Matyu 26:31-35; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

²⁷Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam vihati nilôm obêc vô viyin di xam ob sea a, i tiyi xocbê kiyang wê yêp vac xolac bêga nêbê, ‘A ob hi xomxo ti wê viac bwoc sipsip ge, om sipsip vihati obêc pec di moo sea.’ ²⁸Xolac nêl bêge, di a nêl vô xam bêga bê a obêc kidi lec magviha di mug la Galili di xam obêc timu.” ²⁹Mêd Pita nêl vô Yesu ên nêbê, “Xomxo vihati obêc nêb sea ông ge od he ob sea, di a mô ge, a ob sea ông lêm.” ³⁰Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “A nêl hixôn nôn vô ông bê vô bucên tiga kokilêx obêc hi vya lu yuu lêm di ông obêc yax a vun lu yon.” ³¹Lêc Pita luu Yesu vya di nêl kiyang xêkizêc lax vô ên nêbê, “Ma vêl. A ob yax ông vun lêm. Di tibii obêc hi a xib hixôn ông ge od pyap, lêc a ob yax ông vun lêm.” Di nue ngivihi vihati nêl tiyi xocbê Pita nêl ge.

Yesu la kitaa gê Getsemani
(*Matyu 26:36-46; Luk 22:39-46*)

³²Yesu he nue ngivihi loc mi la vigwe ti lê nêbê Getsemani, mêd Yesu nêl vô nue ên nêbê, “Xam dô ga ên a ob la kitaa.” ³³Om Yesu kô Pita yuu Jems hixôn Jon di he la, léc Yesu nilô vô viyin mabu, ³⁴om nêl vô yon ên nêbê, “A nilôg vô viyin levac tiyi xocbê a ob xib ge. Om mon dô di wê môp xôn di le i yêp lêm.” ³⁵Mêd Yesu la teva tya di la kipôm manôn vac kibun di kitaa ên nêb obêc tiyi ge od viyin tige i o léc tulec i lêm. ³⁶Om kitaa bêga nêbê, “O mag, ông tiyi wê ông ob vông môp vihati ge, om a nêb ông vô viyin tige vêl ên a, léc ông o léc vông i tiyi wê a nêb ông vông ge lêm. Nge, ông vông i tiyi xovôên wê ông vông ge.”

³⁷Pyap di Yesu lax mi la vô nue ngivihi yon, léc yê wê yon yêp nilô ma ge om nêl vô Pita ên nêbê, “Saimon, bêna léc ông wêpê? Ông o tiyi wê ông ob dô mamviha tya lê ge, me?” ³⁸Om mon kidi lec mi kitaa, êdêc susu nipaên i o léc yaxên mon lêm. Ên nilôm nêb ob vông yuac lê, léc nimnivi vô viyin.”

³⁹Mêd Yesu lax mi la nang di la kitaa tii vac, léc kitaa tiyi xocbê la kitaa lu ngwe tax ge. ⁴⁰Pyap di lax mi la vô yon tii vac, léc yê wê yon manôn yêp om yon yêp ge. Om Yesu tîpi vô yon léc yon o xovô kiyang ti wê ob nêl vô Yesu ge lêm.

⁴¹Mêd Yesu la kitaa di vena lu ti wê vông yon ge, léc yon yêp nilô ma om Yesu nêl vô yon ên nêbê, “Bêna léc mon diwêp wêpênê? Ge pyap, ên buc wê xomxo ob vông Xomxo Nu la vac tibii nipaên vigê ge val vô kwabo lec. ⁴²Om mon kidi lec ên il ob la. Mon wê, xomxo ti wê ob vông a la vac tibii vigê ge val le ge.”

Xomxo Yuda hôm Yesu xôn di Yesu nue ngivihi pec sea
(*Matyu 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12*)

⁴³Yesu gên nêl kiyang tige di lutibed Judas wê nu ngivihi ti ge val. Di xomxo tibeac wê hôm yipac yuu vigo ge val hixôn. Xomxo tige, xomxo levac wê mi si daa gee hixôn xomxo wê xovô Moses xolac gee di Yuda levac levac ge, he vông he lam. ⁴⁴Judas nêl kiyang ti vô xomxo tige pyap ên nêbê, “Xomxo ti wê a obêc nga lia ge, od xam xovô bê ge xomxo tyo mê. Om xam hôm i xôn di wê i xôn di kô mi loc.”

⁴⁵Mêd Judas val di la kwabo vô Yesu di nêl vô i ên nêbê, “Xolac kehe” mêd nga i lia. ⁴⁶Om xomxo tige yê di la hôm Yesu xôn.

⁴⁷Mêd xomxo ti wê le kwabo ge hôm i yipac di sev xomxo daa siên nêl levac nu yuac ti ninya lihi vilu la vêl. ⁴⁸Mêd Yesu nêl vô xomxo wê hôm i xôn gee ên nêbê, “Xam xo ên xam nêbê a tibii yôdac ti om xam kilê yipac hixôn vigo di lam hôm a xônê? ⁴⁹Tiyi buc vihati a mi dô hixôn xam vac Anutu xumac ngibua di a mi nêl xolac vô xam, léc xam o hôm a xôn lêm.

Om gwêbaga, kiyang wê yêp vac xolac ge ob vô nôn lec.”⁵⁰ Mêd Yesu nue ngivihi vihati sea i di pec mi la.

⁵¹Xomxo ngivihi ti wê duc nivimihi yêp yaên kwem ti ge mila vô Yesu vixa, om tibii nêb ob hôm i xôn, ⁵²lêc ngivihi tyo pec mi la, di nivimihi tô mi yêp di i pec mi la xêtuac.

Yesu la le vô xomxo levac manôn

(*Matyu 26:57-68; Luk 22:54-55,63-71; Jon 18:13-14,19-24*)

⁵³Mêd he didii Yesu mi la vô xomxo ti wê tu xomxo daa siên nêb levac ge, mêd xomxo levac wê mi si daa gee hixôn xomxo wê xovô Moses xolac gee di xomxo levac levac gee, he vihati kitucma mi lam. ⁵⁴Mêd Pita timu vô Yesu vixa mi la, lêc le lam teva tya om mila vô xomxo daa siên nêb levac ben wetôv di mila nyuu ngwax hixôn xêhipue.

⁵⁵Mêd xomxo levac wê mi si daa gee hixôn xomxo kaunsil vihati kitucma mi dô, mêd he keac xomxo ya lam ên nêb he i lam nêl kiyang wê Yesu mi vông vô he ge kitong, ên he nêb he ob tulec kiyang soên wê Yesu mi nêl ge ên hi i yib lec. Lêc he o tulec kiyang ti lêm, ⁵⁶ên xomxo tibeac vô nilô vô Yesu, lêc he nêl kiyang kityooên di kiyang wê he vông ge o tiyima lêm. ⁵⁷Om he ya le kisii di nêl kiyang kityooên bêga lec Yesu ên nêbê, ⁵⁸“Xe ngô wê xomxo tige nêl ên nêbê, ‘A ob dii xumac ngibua ti wê xomxo lox ya vigê ge vêl, di buc yon obêc lam la vêl ge od a ob lox vac, lêc a vigê ob lox lêm.’ ” ⁵⁹Lêc xomxo wê nêl kiyang tige, vihati o nêl kiyang tiyima lêm.

⁶⁰Mêd xomxo daa siên nêb levac tige kidi mi la le vac he mahigun di kinêg vô Yesu ên nêbê, “Xomxo nêl kiyang nipaên lec ông, om ông ob nêl kiyang ti lax vô he, me?” ⁶¹Lêc Yesu le mya pilih di o nêl

kiyang ti lax vô he lêm. Om xomxo levac tige kinêg vô i tii vac ên nêbê, “Anutu wê il mi pimil ge, ông Kilisi wê i nu ge, me?” ⁶²Om Yesu nêl ên nêbê, “A Kilisi, Anutu nu. Di xam ob wê a Xomxo Nu, a ob la dô vô Anutu, xêkizêc kehe, vigê hiyôv, di a ob vena vac viyobtoc kisii ganê.” ⁶³Mêd xomxo levac tige nilô vô nipaên om lêx ici va ngakwi di nêl ên nêbê, “Om il ob keac xomxo ya mi he i lam nêl kiyang hixôn i tii vac lêm. ⁶⁴Ên ici va so vya vô Anutu mi xam ngô pyap. Om xam nêb il vông bêna vô i?” Mêd he vihati nêl ên nêbê, “Yesu vông nipaên om il ob hi i yib.”

⁶⁵Mêd xomxo ya pisuv myaluc lec Yesu mêd viyum i manôn xôn ya nivimihi di hi i di nêl vô ên nêbê, “Nêl xomxo ti wê hi ông ge lê kitong.” Mêd xêhipu wê viac Anutu xumac ngibua ge kô i mi la di la hi ya vigê.

Pita yax Yesu vun

(*Matyu 26:69-75; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18,25-27*)

⁶⁶Pita gên le kibun lec wetôv mêd vêx ti wê vông yuac vô xomxo daa siên nêb levac ge val, ⁶⁷lêc yê wê Pita dinyuu ngwax mi dô ge om yê i

manôn di nêl vô i ên nêbê, “Ông ge wê ông mi dô hixôn Yesu Nasalet ge.” ⁶⁸Lêc Pita nêl ên nêbê, “A lungên, di a o xovô kiyang wê ông nêl ge lêm.” Mêd Pita titêc vêl ên he mi la le vô vuayen ninya [di kokilêx hi vya taxlee.] ⁶⁹Mêd vêx yuac tige yê Pita tii vac nang om nêl vô xomxo wê dô kwabo ge ên nêbê, “Xomxo tige wê mi dô hixôn Yesu he nue.” ⁷⁰Lêc Pita yax Yesu vun nang di nêb i lungên.

Mêd he dô myabo tya nang mêd xomxo wê dô ge nêl vô Pita ên nêbê, “Vixôhilôg, xe xovô ên xe nêbê ông ge Yesu nu ngivihî ti, ên ông ge xomxo Galili ti.” ⁷¹Lêc Pita nêl kiyang xêkizêc ên nêbê, “A le vô Anutu manôn di a nêl hixôn nôn bêga bê a o xovô xomxo ti wê xam nêl ge lêm.” ⁷²Mêd lutibed kokilêx hi vya tii vac nang. Om Pita xovô kiyang wê Yesu nêl vô i bêga nêbê, “Kokilêx obêc vô vya lu yuu lêm di ông obêc yax a vun lu yon.” Pita xovô kiyang tige om byag levac.

Yesu la le vô gavman levac Pailat manôn

(*Matyu 27:1-2,11-14; Luk 23:1-5; Jon 18:28-38*)

15 ¹Vô pitoc yang xomxo levac wê mi si daa gee di xomxo wê xovô Moses xolac gee di Yuda levac levac hixôn kaunsil baba, he xôn kitucma di keac lec kiyang pyap mêd ku Yesu xôn di kô i mi la vô hizap levac Pailat. ²Mêd Pailat kinêg vô i ên nêbê, “Ông ge king wê Yuda vông ge, me?” Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Ông nêl i tiyi.” ³Mêd xomxo levac wê mi si daa gee, he so vya tibeac lec Yesu, ⁴om Pailat kinêg vô Yesu ên nêbê, “Ông tiyi wê ông ob nêl kiyang ti lax vô he ge, me? Ngô lê. He nêl kiyang tibeac lec ông.” ⁵Lêc Yesu o nêl kiyang ti lax vô i lêm, om Pailat yetac di xo kiyang tibeac.

Pailat tyuc lec nêb he i hi Yesu lec xax

(*Matyu 27:15-26; Luk 23:13-25; Jon 18:39–19:16*)

⁶Môp wê Pailat mi vông ge yêp bêga nêbê buc wê xomxo Yuda ob myêl vizid Pasova ge od he mi nêl xomxo wê dô vac kalabuhu ge ti lê vô Pailat di Pailat piwelac i di vông i lam vô he. ⁷Vô buc tige xomxo ti lê nêbê Balabas dô vac xumac kalabuhu. Balabas hixôn xomxo ya, he vông vevac vô gavman Lom di hi xomxo ya yib om tibii vông he la dô vac kalabuhu. ⁸Mêd xomxo Yuda tibeac la vô Pailat di nêl vô Pailat nêb i piwelac xomxo ti vêl i tiyi xocbê môp wê Pailat mi vông ilage. ⁹Om Pailat kinêg vô he ên nêbê, “Om xam nêb a piwelac xomxo ti wê xam Yuda nêm king ge, me?” ¹⁰Pailat nêl bêge, ên xovô nêbê xomxo levac wê mi si daa gee vaci vông Yesu lam vô i ên wê he xêyaa vô myavinê vô Yesu ge. ¹¹Lêc xomxo levac wê mi si daa gee nêl kiyang tibeac vô xomxo Yuda ên nêb he i nêl vô Pailat bê i piwelac Balabas vêl. Om he nêl bêge vô Pailat. ¹²Om Pailat kinêg vô he nang ên nêbê, “Om xomxo ti wê xam nêl lê nêbê Yuda nên king ge, a ob vông bêna vô i?” ¹³Mêd he tyuc vya levac la vô Pailat ên

nêbê, “Hi i lec xax pola.” ¹⁴Lêc Pailat nêl vô he ên nêbê, “Om il ob hi i ên vatya? Xomxo tyo vông nipaên tina?” Lêc he tyuc vya levac tii vac vac ên nêbê, “Hi i lec xax.” ¹⁵Pailat nêb ob vông he xêyaa vô nivihã, om piwelac Balabas lax vô he mêd kô Yesu mi la hi i ya yihi, pyap dêc vông i la vac tibii vevac vigê ên nêb he i kô mi loc hi lec xax.

Tibii vevac so vya vô Yesu
(*Matyu 27:27-31; Jon 19:2-3*)

¹⁶Mêd tibii vevac kô Yesu mi la vac gavman levac ben di keac lie vevac vihati lam. ¹⁷Mêd he kô ngakwi hi tiyi xocbê king mi vinyum ge mi la vinyum lec Yesu dêc buu kipomac yin mi tung lec i bazub xocbê kilung ge. ¹⁸Mêd he pimil Yesu pisiv di nêl ên nêbê, “Ông king wê Yuda vông ge, ông dô nimviha.” ¹⁹Mêd he hi Yesu bazub ya duvac di pisuv myaluc lec di yev vixa kitu vô i tiyi xocbê pimil i pisiv ge. ²⁰He so vya vô i pyap, mêd kwax ngakwi hi tige vêl di vinyum ici va ngakwi lec i nang, mêd kô i mi la ên nêb ob la hi i lec xax.

He hi Yesu lec xax pola
(*Matyu 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27*)

²¹He kô Yesu mi la vô môp dêc he yê xomxo ti wê dilam ên nêb ob la vigwe levac ge. Xomxo tyo lê nêbê Saimon wê Aleksanda yuu Lupas ma ge di i ben Sailini. Om he kidu i nêb i kilê xax pola wê he ob hi Yesu lec ge.

²²Mêd he kô Yesu mi la vigwe ti lê nêbê Golgota. Lê tige kehe bêga nêbê bazub len. ²³Mêd xomxo ya nêb ob vông mia wain wê he pilepac malasin hixôn ge vô Yesu ên i num, lêc Yesu nêbê numên ob ma. ²⁴Mêd tibii vevac hi Yesu lec xax pola, mêd he nêb he ob titang Yesu ngakwi voma om he tide mi yê dêc titang i tiyi.

²⁵He hi Yesu lec xax vô pitoc, tiyi xocbê hiyôv manôn 9. ²⁶Mêd kiyang wê ob nêl xomxo nêl nipaên kitong ge, he kivuu i yêp kisii om kiyang wê he kivuu lec Yesu ge, he kivuu bêga nêbê, “XOMXO TIGA, KING WÊ HE YUDA VÔNG GE.” ²⁷Mêd he hi tibii wê mi vun xomxo susu ge yuu lec xax hixôn Yesu, om ngwe yux lec xax vô Yesu vigê vilu hiyôv di ngwe yux vô vigê kêd. ²⁸[Om kiyang wê plopet kivuu ilage vô nôl lec. Kiyang yêp bêga nêbê, “He nêl i lê hixôn xomxo nipaên.”]

²⁹Mêd xomxo wê lam la ge tipi niba vô Yesu di so vya vô bêga nêbê, “Ông tige wê ông nêb ông ob dii Anutu xumac ngibua vêl di lox vac i tiyi buc yon mê? ³⁰Om ông ngidu ôcông va xôn di lop vêl ên xax.” ³¹Mêd xomxo levac wê mi si daa gee ya hixôn xomxo wê xovô Moses xolac gee he êno so vya vô Yesu di nêl voma ên nêbê, “Xomxo tige ngidu xomxo ya xôn, lêc o tiyi wê ob ngidu ici va xôn ge lêm. ³²Om xomxo ti wê nêbê i Kilisi wê Islel vông king ge, i lop vêl ên xax ên il xê di vông i vin.” Mêd

tibii yuu wê diyux hixôn Yesu ge, yuu êno nêl kiyang nipaên lec Yesu hixôn.

Yesu yib

(*Matyu 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30*)

³³Hiyôv yev kitôn pux mêd vigwe ge vihati vô mapitoc ta di i la vô hiyôv manôn yon wê hucên ge. ³⁴Mêd hiyôv manôn yon ge, Yesu tyuc vya levac ên nêbê, “Eloi, eloi, lama sabaktani?” Kiyang tige kehe bêga nêbê, “Mag Anutu, mag Anutu, bêna léc ông sea a?” ³⁵Mêd xomxo wê le kwabo vô Yesu ge ngô kiyang wê i nêl ge, om he ya nêl ên nêbê, “Ngô lê, tige kiyag vya lec Ilaija.” ³⁶Mêd xomxo ti tup mi la kô mia myamilumac di tinyum vac mia kilin di kilax vac ngising di hôm la kisii vô Yesu mya nêb i tep, di nêl ên nêbê, “Om il ob dô mi yaxên bêc Ilaija obêc val vông i lop vêl ên xax, me?” ³⁷Mêd Yesu tyuc vya levac di yib.

³⁸Mêd nivimihi levac ti wê yux vac Anutu xumac ngibua ge lêx vac kisii di lam tô vô myahipu. ³⁹Mêd tibii levac ti wê viac tibii vevac vihati ge le vô Yesu manôn di yê wê yib ge om nêl ên nêbê, “Vixôhilôg, xomxo tige Anutu nu.”

⁴⁰Di vêx ya le teva léc yê ma la Yesu. Vêx tige, Malia wê ben Makdala ge hixôn Malia wê Jems timuên yuu Josis ta ge, di Salomi. ⁴¹Vô buc wê Yesu dô Galili ge od vêx tige mi timu vô i vixa di viac i ya yaên. Di buc wê Yesu la Jelusalem ge, vêx tibeac ya la hixôn om he xôn dô mi yê wê Yesu yib ge.

He lii Yesu vac lôva

(*Matyu 27:57-61; Luk 23:50-55; Jon 19:38-42*)

⁴²Buc tige, buc wê he Yuda ob viac he ge, ên titige obêc buc sabat. Mêd vigwe huc, ⁴³om Josep wê ben Alimatia ge la vô Pailat. Josep ge kaunsil ti om mi dô vac kitucmaên hixôn Yuda levac levac di xomxo yê i nêb i xomxo nivihati. Josep dô bin buc wê Anutu nu ob lam tu king gê kibun ga. Mêd Josep xonaên ma di loc mi la vô Pailat di la kitaa i ên nêb i vôngYesu ninivi vô i ên i ob la lii vac lôva. ⁴⁴Mêd Pailat yetac ên wê Josep nêl nêbê Yesu yib ge om keac tibii vevac levac tige lam di kinêg vô i ên nêbê, “Yesu yib gwêba, me?” ⁴⁵Mêd tibii levac tyo nêl ên nêbê, “Yesu yib gwêba.” Om Pailat tyuc lec nêb Josep i kô Yesu ninivi mi loc lii vac lôva. ⁴⁶Mêd Josep la kisuu nivimihi kwem ti mêd la kwax Yesu vêl ên xax di vîyum vac nivimihi tige di kô mi la lii vac lôva wê he kiden vac ngidax ge ti. Pyap dêc vixog ngidax levac ti la le vac lôva mya xôn. ⁴⁷Mêd Malia wê ben Makdala ge hixôn Malia wê Josis ta ge, yuu la hixôn om yê vigwe wê Josep la lii Yesu yêp vac ge.

Yesu kidi lec vac yibên

(*Matyu 28:1-8; Luk 24:1-12; Jon 20:1-10*)

16 ¹Buc sabat la vêl mêd Malia wê ben Makdala ge hixôn Malia wê Jems ta ge di Salomi, yon kisuu wel hixôn susu nivivea ya ên nêb

ob la lipac lec Yesu ninivi. ²Mêd da pitoc yang ge yon kidi mi la, ên nêb ob la vac lôva. ³Lêc yon kinêg voma ên nêbê, “Letya obêc vixog ngidax vêl ên lôva mya ên xonê?” ⁴Yon nêl bêge ên wê ngidax tige mabu yocên ge. Mêd yon yê ma la lêc yê wê ngidax vixog mi la vêl ên lôva mya ge. ⁵Om yon la vac lôva nilô lêc yê xomxo ngivihi ti wê vinyum ngakwi kwem dia ge dô vô yon vigê hiyôv, om yon yetac mabu. ⁶Lêc xomxo tyo nêl vô yon ên nêbê, “Mon yetacên i ma. Ên mon myag Yesu Nasalet ti wê tibii hi lec xax ge. Lêc o dô ga lêm, ên kidi lec maviha vac yibên. Mon wê vigwe wê yêp lec ga pileva. ⁷Om mon lôc, di lôc nêl vô Pita hixôn Yesu nue ngivihi baba ge bêga bê Yesu ob mug la Galili di xam obêc mila wê i gê Galili tiyi xocbê nêl vô xam ilage.”

⁸Mêd vêx yon ngô kiyang wê i nêl ge di yon kinu la di yon yetac, om yon lop mi la vixun di pec mi la, di yon o nêl kiyang kitong vô xomxo ti lêm, ên yon xona mabu.

Malia wê ben Makdala ge yê Yesu

(Matyu 28:9-10; Jon 20:11-18)

⁹[Da pitoc yang ge wê Yesu kidi lec vac yibên ge od hilung i vô Malia wê ben Makdala ge taxlee. Malia ge wê Yesu tii vimwo nipaên vigê vilu di sec yuu vêl ên i ilage. ¹⁰Om Malia la vô xomxo wê mi dô hixôn Yesu ilage ên nêb ob nêl kiyang tige kitong vô he. He dô hixôn nilô viyin di byag mi dô, ¹¹lêc Malia la nêl vô he ên nêbê, “Yesu kidi lec vac yibên om hilung i vô a mi a xê i.” He ngô kiyang tige lê, lêc he o vông i vin lêm.

Yesu mila vô nue ngivihi yuu vac môp

(Luk 24:13-35)

¹²Nang dêc Yesu nue ngivihi yuu sea Jelusalem di la vô môp, lêc Yesu ninivi pilepac bangwe di i val vô yuu. ¹³Om yuu lax mi la nêl kitong vô nue ngivihi baba, lêc he o vông i vin kiyang wê yuu nêl ge lêm.

Yesu vông yuac sinale vô nue ngivihi

(Matyu 28:16-20; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23)

¹⁴Nang dêc Yesu nue ngivihi vigê yuu di ti tô mi la ge dô di ya yaên, lêc Yesu mila vô he mêd nêl kiyang xêkizêc vô he ên wê he nilô xêkizêc di he o vông i vin lêm ge, ên xomxo wê yê Yesu vô buc wê kidi lec maviha ge nêl kitong vô he lê, lêc he o vông i vin lêm. ¹⁵Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam loc vac vigwe vihati di loc nêl xolac vô xomxo vihati yang. ¹⁶Di xomxo ti obêc vông i vin di lipac mia ge od Anutu obêc kitya i nêl nipaên vêl di ob dô maviha luta. Lêc xomxo ti obêc vông i vin lêm ge od ob tulec myaviwen nipaên wê ob kitya i vêl ge. ¹⁷Om xomxo wê vông i vin ge ob vông do levac hixôn bêga bê he ob nêl a lêg di tii vimwo nipaên vêl, di he ob keac xomxo ba vya, ¹⁸di he obêc hôm myel nipaên me he ob

num mia kilin wê ob hi xomxo yib ge od susu tigeê ob vông he vô nipaên lêm, di he obêc vyax vigê lec xomxo yidac ge od yidac ob tip la.”

Yesu lec mi lax vô ma Anutu
(*Luk 24:50-53; Sinale 1:9-11*)

¹⁹Apumtau Yesu nêl kiyang vô nue ngivihî pyap, dêc Anutu kô i mi la lag puunê di i la dô vô ma Anutu vigê hiyôv. ²⁰Mêd nue ngivihî loc mi la nêl xolac vac vigwe vihati, di Apumtau ngidu he xôn om he vông do tibeac viyang viyang, om do wê he mi vông ge nêl kitong nêbê he nêl kiyang nôn.]